

ΕΘΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

ΟΙ ΔΗΘΕΝ ΑΓΡΙΟΙ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Α'.

Τίς ἐξ ἡμῶν δὲν ἀνέγνωσε κατὰ τὴν νεότητά του τὸν Ῥοβινσῶνα, τὸν τελευταῖον Μεχικανὸν καὶ ἄλλα ὁμοίας φύσεως ἔργα ;

Τί ἀπέγειναν ἄρᾳ γε οἱ ἐρυθρόδερμοι αὐτόχθονες τῆς ἀπεράντου ἀμερικανικῆς Ἠπείρου καὶ ἰδίως τῆς χώρας τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, χώρας ἣτις διαπρέπει σήμερον διὰ τοῦ πλοῦτου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ; Δὲν εἶναι πλέον ἀνάγκη νὰ ἀναγνώσωμεν τὰς φαντασιοπληξίας τοῦ Κοῦπερ καὶ ἄλλων Ἀμερικανογράφων διότι (ἄκουσον, ἄκουσον) οἱ τῶς ἄγριοι ἐγείναν οἱ ἴδιοι συγγραφεῖς ἄνδρες τε καὶ χειραφετημένοι γυναικες !

Ἔχομεν λοιπὸν τὴν εὐκολίαν νὰ ἐρωτήσωμεν τοὺς ἰδίους, διότι εὐτυχῶς ζῶσιν ἀκόμη ὀλίγα χιλιάδες ὡς ὑπολείμματα τοῦ ἑκατομμυριοπληθοῦς ἄλλοτε ἰθαγενοῦς πληθυσμοῦ Ἀμερικανῶν· λοιπὸν ἐκ τῶν ἐπιζησάντων τούτων τινὲς μορφωθέντες εἰς τὰ σχολεῖα τῶν λευκῶν καὶ σπουδάζαντες εἰς Πανεπιστήμια καὶ Ἀκαδημίας, σήμερον συγγράφουν βιβλία, ζωγραφίζουν εἰκόνας καὶ λαμβάνουν μέρος εἰς τὸν πολιτισμένον βίον. Κάποιοι Λαφλὲς (Βέλος) Ἰνδιάνος ἐρυθρόδερμος τὴν καταγωγὴν ἐξέδωκεν ἐσχάτως βιβλίον, ἐν τῷ ὁποίῳ διηγεῖται τὰς περιπετείας του, πῶς ὡς μικρὸς «ἄγριος» εἰσῆχθη εἰς σχολὴν λευκῶν ἱεραποστόλων μετ' ἄλλων ὁμοφύλων του, πῶς ἀνεπτύχθη ἐκεῖ καὶ ποῖα ἀναμνήσεις τοῦ ἔμειναν ἐκ τοῦ τῶς βίου του ἀνὰ τὰ δάση καὶ ἐκ τῆς φυλῆς τῶν γονέων του.

Τὸ βιβλίον του ἀπευθύνεται «πρὸς ὅλα τὰ παιδιὰ τοῦ κόσμου» (to the universal boy λέγει αὐτολεξεῖ) ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνον ἀπλοῦν παιδικὸν ἀνάγνωσμα.

Ἀποκαλύπτει ποῖα αἰσθήματα κοιμῶνται ἢ κρυφοῦν εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς τῶν τελευταίων ἀπογόνων μιᾶς παναρχαίας γενεᾶς καὶ, δυναμικὴ νὰ εἶπω, εὐγενῆ αἰσθήματα. — Ἴσως λάθωμεν ἀφορμὴν νὰ μεταφράσωμεν τὰ παιδικὰ ταῦτα διηγήματα τοῦ μικροῦ ἐρυθρόδερμου διὰ τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Συλλόγου τῶν Ὁφελίμων Βιβλίων, ἅτινα ἐνεκα τοῦ ἐρυθροῦ ἐξωτερικοῦ τῶν βεβαίως θὰ φιλοτιμηθοῦν νὰ φιλοξενήσουν καὶ ἓνα ἐρυθρόδερμον συγγραφέα.

Ἐν τῷ μεταξύ ἂς δώσωμεν μικρὰς περικοπὰς περὶ τοῦ βιβλίου τούτου.

Ὁ μικρὸς ἦρως μας ὅστις σήμερον εἶναι ἄνωτερος ὑπάλληλος (νομίζω, τμηματάρχης ὑπουργείου ἐν Βασιγκῶνι) ἐγεννήθη ὅπως ὅλοι οἱ μικροὶ ἐρυθρόδερμοι τῆς φυλῆς του εἰς τὴν ἰδιαιτέραν καλύβην τὴν χρησιμεύουσαν ἀποκλειστικῶς διὰ τὰς λεχῶνας. — Αἱ μητέρες τῆς φυλῆς ἐκείνης, ἣτις ὀνομάζονται Ὁμάχοι, δὲν ἐπιτρέπουν εἰς τὰ τέκνα τῶν ἐκ μικρᾶς ἡλικίας νὰ ἔρπουν οὔτε νὰ μανθάνουν προῶτως νὰ περιπατοῦν. Μόνον ἀφοῦ δυναμώσουν τὰ κόκκαλά των ἐπαρκῶς ἀρχίζει τὸ βᾶδισμα.

«Ἐδιδάχθημεν, γράφει, ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων, νὰ ἔχωμεν μέγαν σεβασμὸν πρὸς τὸ γῆρας, νὰ λέγωμεν «εὐχαριστῶ» διὰ πᾶν ὄψων ἢ ἐπιστρεφόμενον δάνειον, νὰ προσφωνῶμεν ἕκαστον συγγενῆ μὲ τὸν ἀληθῆ καὶ ἀκριβῆ συγγενικὸν τίτλον του. — Νὰ λέγωμεν «μὲ συγχωρεῖτε» διαβαίνοντες πλησίον τινὸς κτλ. Οὐδέποτε ἐπετρέπετο νὰ προσφωνῶμεν συγγενῆ ἀπλῶς μὲ τὸ ὄνομά του, καὶ ἐτι ὀλιγώτερον νὰ κυττάζωμεν τοὺς ξένους κατὰ πρόσωπον ἐπιδεικτικῶς. Τοῦτο ἐθεωρεῖτο ὡς μεγάλη ἀναίδεια !»

Τὰ τέκνα τῶν Ὁμάχων ἐδιδάσκοντο ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς τὴν ἀκριβῆ χρῆσιν τῆς μητρικῆς τῶν γλώσσας καὶ πᾶν λάθος ἐπετιμᾶτο αὐστηρῶς, ὥστε ἤδη παιδιὰ 10 ἐτῶν ὠμίλουν ἀκριβῶς ὅπως οἱ μεγάλοι. «Δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν γλῶσσάν μας, (λέγει ὁ Λαφλὲς) ἰδιαιτέρα διάλεκτος διὰ τὰ μικρὰ παιδιὰ ὅπως ἐπιτρέπεται εἰς τὰ τέκνα τῶν λευκῶν, οὔτε ὑπάρχουν ἐκφράσεις οἰκειότητος, τοπικισμοί, χυδαῖσμοι καὶ ἀμέλεια περὶ τὸ ὀρθῶς ἐκφράζεσθαι».

Ὁ «Ἰνδιάνος» οὐδέποτε δέρνει τὰ παιδιὰ του, ἢ σοβαρότης καὶ ἀξιοπρέπεια τῶν ἐρυθροδέρμων πατέρων ὅταν κάμνουν παρατηρήσεις εἰς τὰ τέκνα των διὰ παιδικὰ παραπτώματα εἶναι ἐπιβλητικὴ !

Ἐν τῷ σχολεῖῳ τῶν Ἀγγλῶν ἱεραποστόλων ὅμως πολὺ ταχέως ἔλαβον γνῶσιν τοῦ «ξύλου».

Φαντασθῆτε ποῖαν ἐντύπωσιν ἔκαμεν ἐπὶ τῆς ψυχῆς τῶν μικρῶν «ἄγριων» ἀντὶ τῶν σοβαρῶν νοουητήσεων τοῦ πατρός, τῶν πρῶτων λόγων τῆς μητρός, νὰ βλέπουν ὅτι πᾶν μικρὸν παράπτωμα ἐτιμωρεῖτο ἀμέσως βαναυσότατα διὰ ξύλου !

«Ἐν τῇ πατρικῇ καλύβῃ ἐθεωροῦμεν ὡς πολὺ σκληρὸν νὰ μὴ ἔχωμεν τὸ δικαίωμα νὰ ὀμιλῶμεν μεγαλοφώνως ἐπὶ παρουσίᾳ μεγάλων ἀνθρώπων. Ἐν τῇ σχολῇ τῶν λευκῶν εὖρομεν τὴν ἐτι σκληροτέραν ἀπαγόρευσιν νὰ μὴ ὀμιλῶμεν τὴν γλῶσσάν μας. Πᾶσα παράβασις ἐτιμωρεῖτο αὐθαρεῖ

διὰ ξυλοκοπήματος καὶ οὕτω οἱ νεήλυδες ἕως οὗτου ἐμάθωσι τὴν Ἀγγλικὴν κατεδικάζοντο νὰ μένουν βωβοὶ ὡς ἰχθύες ! »

Συγχρόνως μᾶς ἀντήλλαξαν ἐν τῇ σχολῇ τὰ ὀνόματά μας πρὸς ἀγγλικά, διότι οἱ ἱεραπόστολοι ἐθεώρουν ὡς εἰδωλολατρικά τὰ ἄλλως τε λίαν δυσκολοπρόφερτα ὀνόματά μας ! »

Δυστυχῶς οἱ ἱεραπόστολοι ἤκιστα ἐνόουν τὸ πνεῦμα καὶ τὰ ἔθη τῶν μικρῶν ἐρυθροδέρμων. Πᾶσα φάσις τοῦ βίου των τοῖς ἦτο ἀγνωστος καὶ ἀκατάληπτος. Ἡ ἀντίθεσις τῶν συμπερόντων ἐπηύξανε τὰς προλήψεις των.

« Ἰσως ἐπέβλη σὺν τῷ χρόνῳ βελτίωσις ἐν τῷ ζήτηματι τούτῳ, πάντως ὅμως (λέγει ὁ Ακφλέξ), οὐδεὶς αὐτόχθων Ἀμερικανὸς δύναται νὰ μὴ λυπηθῆται ὅτι βλέπει τὰς ἰδέας τῶν προγόνων του μεταφραζομένας εἰς τὸ ἀγγλικὸν μὲ τῶν σμικρύνσεως τῆς φυσικῆς ἀξιοπρεπειᾶς των ! Τὸ ὑψηλὸν ὕψος, ὁ μελωδικὸς ρυθμὸς, ἡ ὠραιότης καὶ ὁ πλοῦτος ποιητικῶν εἰκόνων χαρακτηρίζουν τὴν γλῶσσαν τῶν Ὀμάχων· ἐπὶ πλέον πάντα ταῦτα εἶναι ἀδύνατον νὰ μεταδοθῶν πιστῶς εἰς τὸ Ἀγγλικόν.

« Εἶναι ἀδικιώτατον νὰ λέγηται ὅτι ἡ χώρα μας εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν πατέρων μας ἦτο ἄγριος τόπος, ὡσάν νὰ ἦτο ἔρημος κατοίκων ἄνευ ζωῆς, ἄνευ ἱστορίας. Μεταξὺ τῶν ἐρυθροδέρμων εἶχεν θορία ὅπως ἔχει τώρα, ἐγνωρίζομεν κάλλιστα τὰ ὀρόσημα τῶν χωρῶν μας, τὰ τῶν φίλων καὶ τὰ τῶν ἐχθρῶν μας. Ἐγνωρίζομεν κάθε λόφον, κάθε ποταμὸν καὶ ἐκάστη τοποθεσίαν εἶχε δι' ἡμᾶς τὴν ἱστορίαν τῆς.

« Τὸ τεμάχιον τοῦτο γῆς ἦτο τέλος πάντων ὁ χώρος ἐν τῷ ὁποίῳ ἐξετυλίχθη ἡ ἱστορία μας καὶ τὸ ἀγαπῶμεν ὡς πατρίδα μας. »

Οὕτω λήγει ὁ πρόλογος τοῦ βιβλιαρίου ἐκείνου τοῦ ἐρυθροδέρμου συγγραφέως. Μὲ ὅλον τὸ μεμετρημένον τῶν ἐκφράσεων ἀφίνει νὰ μαντεύσῃ κανεὶς τί συμβαίνει ἐν τῇ ψυχῇ του. Διακρίνομεν τὸν λεπτόν περιπαιγμὸν τοῦ ξένου πολιτισμοῦ τῶν λευκῶν, τὴν υπερηφάνειάν του μετ' ἧς ἐνθυμεῖται τὰ παρελθόντα μεγαλεῖα τῆς φυλῆς του καὶ τέλος τὴν λύπην μετ' ἧς βλέπει τὴν παροῦσαν κατάστασιν.

Πολλὰ ἔμαθον ἑκατοντάδες καὶ χιλιάδες παιδῶν τῆς ἐρυθροδέρμου γενεᾶς μορφωθέντων εἰς τὰ σχολεῖα τῶν λευκῶν, ἐν ὅμοις δὲν ἐλησμόνησαν οὔτε θὰ λησμονήσουν, ὅτι δηλ. ἦσαν ἄλλοτε οἱ κύριοι τῆς Ἀμερικῆς καὶ ὅτι εἶχον ἄνευ τῶν σχολείων τῶν λευκῶν ἴδιον πολιτισμὸν πλοῦσιον εἰς πανάρχαια αἰνίγματα !

P. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

ΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΚΑΙ Η ΕΘΝΙΚΗ ΕΟΡΤΗ¹

Εἰς τὸν στερεότυπον τρόπον, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐορτάζεται ἡ 25 Μαρτίου ὡς ἐθνικὴ εορτὴ ἀπὸ τοῦ 1838, ὅτε καθιερώθη διὰ Διατάγματος τοῦ Βασιλέως Ὁθωνος, μία μόνη ἐγένετο ἀπὸ τινες καινοτομία : ἡ συμμετοχὴ τῶν σχολείων. Ἄν δὲν ἀπατώμαι, τὴν συμμετοχὴν ταύτην διέταξε πρῶτος ὁ κ. Εὐταξίας καὶ ἠκολούθησαν οἱ κατόπιν ὑπουργοί. Ἐκτοτε οἱ μαθηταὶ ὅλων τῶν δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν σχολείων λαμβάνουν μέρος εἰς τὴν δοξολογίαν καὶ ἀκούουν ἐκ στόματος ἐνός τῶν διδασκάλων των τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας, διακοσμοῦντες καταλλήλως πρὸς τοῦτο τὸ σχολεῖόν των.

Πόσον ἡ ἰδέα ἦτο εὐτυχῆς, ἀποδεικνύεται ἐξ αὐτῆς τῆς ἐφαρμογῆς τῆς. Ὅλοι ἀνεμολογοῦν ὅτι τὸ χαρακτηριστικώτερον καὶ γραφικώτερον τῆς ἐθνικῆς εορτῆς εἶνε ἡ παρέλασις τῶν μαθητῶν διὰ τῶν ὁδῶν· περισσότερον δὲ ἐνθουσιασμὸν μεταδίδουν εἰς τοὺς μεγάλους τὰ πατριωτικὰ ἄγματα τῶν παιδικῶν στομάτων τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀπὸ τοὺς παιᾶνας τῶν στρατιωτικῶν μουσικῶν, τοὺς καλπασμοὺς τῶν ἰππέων καὶ τὰ μεγαλόφωνα προστάγματα τῶν χρυσοστολιστῶν στρατηγῶν.

Καὶ ὁ πανηγυρισμὸς τῶν σχολείων μὲ ἀκρατὰς τοὺς μαθητὰς καὶ ὁμιλητὴν τῶν διδασκάλων, ἂν μάλιστα τύχῃ ὁ τοιοῦτος ἐκ τῶν ἀληθῶς ἀξίων δημοδιδασκάλων, τοὺς ὁποίους ἀπὸ τινος ἠρξίσταμεν ν' ἀποκτώμεν, ἔχει πολὺ τὸ εὐκρινέστερον καὶ ἐπιβλητικώτερον ἀπὸ τοὺς στερεοτύπους καὶ μηχανικοὺς πανηγυρισμοὺς τῶν ἐταιρειῶν καὶ τῶν συλλόγων, μὲ τὴν ἔμμετρον καὶ τὴν πεζὴν λογοκρίσιαν ἐνώπιον ἀπαθούς ἢ ψευδευαίσθητου ἀκροατηρίου.

Ἄς μὴ ἐντραπῶμεν νὰ τὸ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ὁ ἐνθουσιασμὸς, ἰδίως τὴν ἐπαύριον τοῦ πολέμου τοῦ 1897, ἐκοιμήθη εἰς τὰ στήθη μας, ὅχι τόσον διὰ τὴν ἀτυχῆ ἔλθασιν τοῦ πολέμου, ὅσον διὰ τὴν ἀπογοήτευσιν καὶ τὴν μοιρολατρίαν, εἰς ἣν παρεδόθημεν, πεισθέντες ὅτι τίποτε ἀπολύτως δὲν ἐδιδάχθημεν ἐκ τῶν παθημάτων. Διαψεύδοντες πᾶν προηγούμενον ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀπεχαιώθημεν μετὰ τὸν ἀγῶνα, ὡς ἐὰν ἡμεῖς ἤμεθα οἱ νικηταί, καὶ ἐκοιμήθημεν μακαρίως εἰς τὰ ῥάκη τῆς ἀθλιότητός μας, ὡς ἐὰν ἀνεπαυόμεθα ἐπὶ κλάδων αἱματοβρέκτου δάφνης.

Ἄλλ' ἄς μὴ ὑποθέσῃ τις ὅτι διὰ τούτων θέλω τάχα νὰ ὑπονοήσω τὴν ἐγκατάλειψιν πάσης μερίμνης σιδαρᾶς περὶ στρατιωτικῆς παρασκευῆς καὶ θέλω νὰ ἀναμιχθῶ, μυριστός ἐγώ, εἰς τὸ

¹ Ἐδημοσιεύθη καὶ εἰς τὴν ἐφημερίδα « Ἀθηναίς » τῇ 25 Μαρτίου.

περιλάλητον ζήτημα τῶν ἡμερῶν αὐτῶν. Ὅχι ! διαμυρτῶμαι ὀλοφύχως· καὶ ἀντιφρονῶ μάλιστα πρὸς ὅλους ἐκείνους, ὅσοι εἰς αὐτὸ προσηλώθησαν μόνον καὶ παρ' αὐτοῦ προσδοκῶσι τὴν ἐθνικὴν ἀνάπλασιν. Πλανῶνται συγχέοντες τὰ παραγωγὰ αἴτια πρὸς τὰ ἀναπόφευκτα αὐτῶν ἀποτελέσματα. Οὐδεὶς ποτε τὴν ἐπιούσαν πολεμικῆς συμφορᾶς, ἡ ὁποία ἀφορμὰς εἶχε πολὺ ῥιζικωτέρας ἢ τὴν ἀνεπάρκειαν στρατιωτικῆς παρασκευῆς, οὐδεὶς ποτε ὤφειλε νὰ πρεσβεύῃ ὅτι πᾶσα ἡ προσοχὴ τοῦ ἔθνους πρέπει νὰ στραφῇ καὶ νὰ συγκεντρωθῇ εἰς τὴν δημιουργίαν νέας στρατιωτικῆς δυνάμεως. Ὅταν τὸ ξίφος πίπτῃ ἀπὸ χεῖρα ἄτολμον καὶ ἀσθενικὴν, πρὸς τί νὰ δώσωμεν νέον ξίφος, ἂν δὲν ἐνισχύσωμεν πρῶτον τὸ φρόνημα καὶ τὸ σῶμα ;

Τὸ φρόνημα ἰδίως. Πρὸς αὐτὸ ἐστράφη μετὰ τὸν ὄλεθρον τῆς Ἰένης ἡ προσοχὴ τοῦ Φρειδερίκου Γουλιέλμου Γ' τῆς Πρωσίας, καὶ τὴν 10 Ἀυγούστου 1807 ἔλεγε εἰς τὴν περίφημον προκήρυξίν του : « Τὸ Κράτος πρέπει ν' ἀνακτήσῃ εἰς πνευματικὴν δυνάμιν ὅ,τι ἔχασεν εἰς ὕλικὴν ἰσχύϊν ». Ἡ δ' ἐφαρμογὴ τοῦ προγράμματος ἐκείνου ἀνετέθη οὐχὶ εἰς στρατιωτικοὺς ὀργανωτὰς, ἀλλ' εἰς πνευματικούς δημιουργούς. Πρόδρομοι τοῦ Μόλτκε ὑπῆρξαν ὁ Γουλιέλμος Οὐμβόλδος καὶ ὁ Φίχτε καὶ ὁ Στάιν, οἱ θεμελιωταὶ τῆς ἐθνικῆς ἀγωγῆς. Καὶ δὲν ὑπάρχει κανεὶς ὁ ἀμφισβητῶν ὅτι διὰ τοὺς στεφάνους τοῦ 1866 καὶ τοῦ 1870, οἱ ὁποῖοι ἐστεφάνωσαν τὸν νικηφόρον Γερμανικὸν Ἄετόν, συνέλεξαν φύλλα τὰ στρουθία τῶν γερμανικῶν σχολείων.

Καὶ οἱ Γάλλοι, ὕστερον ἀπὸ τὸ Σεδάν, μετὰ τοῦ ἰδίου ἐνθέου ζήλου ἐστράφησαν πρὸς τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἀνάπλασιν διὰ τοῦ σχολείου, μιμούμενοι τὸ παράδειγμα τῶν νικητῶν αὐτῶν. Ἡ δὲ ἐπιτελεσθεῖσα ἐργασία κατὰ τὸ διάστημα τῶν τελευταίων τριάκοντα ἐτῶν, ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν, εἶνε ἀληθῶς τεραστία καὶ περιποιεῖ τιμὴν εἰς τὸ Γαλλικόν Ἔθνος, πολὺ μεγαλειότεραν ἀπὸ μερικὰ προϊόντα τῆς λογοτεχνίας του.

Ἡμεῖς δὲ τί ἐπράξαμεν μετὰ τὸ 1897 ; Τούλαχιστον διὰ τὸν Στρατὸν ἠκούσθησαν μερικαὶ ὑστερικαὶ φωναί, ἀπηγγέλησαν ῥητορικὸι λόγοι καὶ διευτυπώθησαν σχέδια. Ἀλλὰ διὰ τὴν ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Ἔθνους, διὰ τὴν Ἐθνικὴν Ἀγωγὴν τίποτε, οὔτε ὁ παραμικρὸς ψιθυρισμὸς !

Οἱ Σουηδοί, οἱ δικαίως ἐγκαυχώμενοι διὰ τὸν πολιτισμὸν των, οἱ μὴ ἀριθμοῦντες οὔτε ἓνα σωστὸν ἀγράμματον μεταξὺ ἑκατόν, δέχονται ἀγογγύστως πᾶν βᾶρος φόρου τείνοντος νὰ μεταβάλῃ εἰς ἀνάκτορα τὰ σχολεῖα των. Οἱ Ἑλβετοὶ ἐξοδεύουν κατ' ἔτος τριάκοντα ἑκατομμύρια φράγκων διὰ τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ οἱ Ἀμε-

ρικανοὶ διακόσια ἑκατομμύρια δολλαρίων. Οἱ Οὐγγροὶ ἐώρτασαν τὸ 1896 τὴν ἐθνικὴν χιλιετηρίδα των διὰ τῆς ἰδρύσεως χιλίων σχολείων ! Καὶ ἡμεῖς — ἡμεῖς ; Διελαλήθη ἀπὸ καιροῦ εἰς τὰς ἐφημερίδας ὅτι ἡ ψυχὴ τῶν οἰκονομιῶν περιέκοψεν ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας τὸ κονδύλιον τῆς προμηθείας στοιχειωδῶν ὀργάνων διδασκαλίας, καὶ δὲν διεμαρτυρήθη κανὲν δημοτικὸν συμβούλιον, οὔτε ἐτηλεγραφηθῆ κανὲν δημοτικὸν συμβούλιον, οὔτε ἐτηλεγραφηθῆ εἰς κανένα βουλευτὴν ν' ἀπόσχῃ τῶν συνεδριάσεων. Καὶ ὅμως ἡ ἀποκοπὴ τοῦ κονδυλίου αὐτοῦ λόγῳ οἰκονομίας ὁμοιάζει πρὸς τὴν οἰκονομίαν κηπουροῦ, ὁ ὁποῖος θὰ ἄφινε τὰ δένδρα του ἀπότιστα διὰ νὰ μὴ πληρώσῃ τὸ νερόν . . .

Ἀλλὰ συμβαίνει μὲ τὴν δυνάμιν τοῦ σχολείου ὅ,τι καὶ μὲ πολλὰς φυσικὰς δυνάμεις, ὡς τὸν ἤλεκτρισμόν· δὲν κάμνει ἐντύπωσιν τὸ σχολεῖον, διότι εἶνε κεκρυμμένη, εἶνε λανθάνουσα ἡ τεραστία δύναμις αὐτοῦ, καὶ τὰ ἀποτελέσματά του δὲν φαίνονται ἀμέσως, διότι φθάνουν δι' ἄλλων πολυπλόκων ἀτραπῶν εἰς τὴν κορυφὴν. Διὰ τοῦτο διαφεύγει τὴν προσοχὴν ἐκείνων ὅσοι δὲν ἔχουν ἠκημέναις τὰς αἰσθήσεις. Θέλουν τὸ δάσος χωρὶς νὰ προηγηθῇ τὸ φυτῶριον—θέλουν τὸ Σπράτευμα χωρὶς νὰ προηγηθῇ τὸ Σχολεῖον. Ἄς μὴ πλανῶνται πιστεύοντες εἰς τὴν δῆθεν ἐξαιρετικὴν καὶ προνομιοῦχον φύσιν τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς. Τὰ εἰς ἀποκαλύψεως συμβάντα ἀνήκουν εἰς τὸν κόσμον τῶν μύθων, καὶ ἡ ἀμείλικτος πραγματικότης θὰ προβάλλῃ καμμίαν πρῶταν πάλιν τὴν εἰδεχθῆ κεφαλὴν τῆς διὰ νὰ μᾶς τὸ ἐνθυμίση.

Δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας ἄλλως ὑπάρχει οὐχὶ ἐκ τῆς παγκοσμίου ἱστορίας, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς τῆς ἱστορίας τοῦ ἔθνους μας τὸ διδάγμα, διότι ἡ δύναμις τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἦτο πόντοτε μᾶλλον πνευματικὴ παρὰ ὕλική. Ἐγκλείουσα δὲ ἐντὸς αὐτῆς ἀκριβῶς τὸ ἀθάνατον καὶ τὸ ἀδιάφθορον πάσης αὐλοῦ δυνάμεις, καὶ ἠττωμένη κατῆσχυσε τῶν νικητῶν καὶ θανασίμως πληγεῖσα ἐπέζησεν ἐκείνων διὰ μέσου τῶν αἰώνων. Καὶ εἰς τὸ μέλλον ἡ κατ' ἐξοχὴν δύναμις τοῦ Ἑλληνισμοῦ θὰ εἶνε ἡ πνευματικὴ αὐτοῦ ῥώμη, ἐπίκουρος δὲ μόνον εἰς ταύτην θὰ ἔλθῃ ἡ ὕλικὴ ἐνίσχυσις.

Πρὸς ταύτην λοιπὸν ἄς στραφῶμεν ! Ἄς μὴ ἀρκεσθῶμεν νὰ παρακολουθήσωμεν σήμερον μόνον μετὰ συγκινήσεως καὶ στοργῆς τὰς εορταζούσας ομάδας τῶν μαθητῶν, προσδοκῶντες ἐν βεμβασμῷ αἰσιώτερον ἐθνικὸν μέλλον μετὰ τὸ ἄθλιον καὶ ταπεινὸν παρόν, τὸ ὁποῖον εἶνε ἔργον καὶ κληρὸς μας. Ἄλλ' ἄς καταστήσωμεν διαρκὴ καὶ μόνιμον τὴν ἀγάπην πρὸς τὰ σχολεῖα μας. Ὅπως ἕκαστος πατὴρ διὰ τὸ τέκνον του, ὅλοι οἱ Ἕλληνες χάριν ὅλων τῶν Ἑλληνοπαίδων ἄς ὑποβληθῶμεν εἰς πᾶσαν στέρησιν, εἰς πᾶσαν θυσίαν διὰ νὰ δώσωμεν εἰς αὐτοὺς τὰ μέσα νὰ γίνωσι καλύτεροι ἀπὸ ἡμᾶς. Καὶ ἂν ἐκείνοι,

τῶν ὁποίων τὴν ἀθάνατον δόξαν πανηγυρίζομεν σήμερον, δὲν ἠτύχησαν ν' ἀποκτήσουν ἀξίους υἱούς, ἅς προσπαθήσωμεν τοῦλάχιστον, ὑποβοηθούντες τὸν φυσικὸν καὶ ἱστορικὸν νόμον τῆς κληρονομικότητος, νὰ πράξωμεν ὅ,τι δυνάμεθα διὰ ν' ἀποκτήσουν ἀξίους ἐγγόνους!

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΗΣ¹

YHO ANTON WEIS ULMENRIED

[Μετ' ἄφρασις Ζήση Δ. Ζαμάνη]

Ἄλλ' ὑπάρχουσι πολλοὶ διδάσκαλοι, οἵτινες φοβούνται μὴ ὑποστῇ ἀπώλειάν τινα τὸ κύρος των, ἂν ἐπιτρέψωσι νὰ ἐπικρατῇ ἐν τῇ παραδόσει των φαιδρὰ διάθεσις.² Τοῦτου δ' ἕνεκα ὑπάρχουσι καὶ τόσα πολλά, πολλὰ παιδιὰ μετ' ἀντιπαθείας εἰς τὸ σχολεῖον φοιτῶντα, μετ' ἀδιαφορίας καὶ, ὅπερ χειρὸν, μετὰ δισαρεσκείας ἐπὶ τοῦ θρανίου καθήμενα, χαρμωδῶς δ' ὅμως ἀναπνέοντα, ὅταν ἡ πολυπόθητος στιγμή τῆς ἀπελευθερώσεως ἐπιστῇ. Τούτων δ' οὕτως ἐχόντων δύναται τις νὰ ἐκπλήττῃται διὰ τὰς πολυαριθμοὺς σχολικὰς βραθυμίας καὶ ἀπουσίας ὡς καὶ διὰ τὸ γεγονός, ὅτι γονεῖς καὶ τέκνα προσπαθοῦσι νὰ καταστήσωσι τὴν σχολικὴν φοίτησιν ὡς οἶόν τε ὀλιγοχρόνιον;

Διὰ τὰ παιδιὰ ὀφείλει νὰ διατηρηθῇ τὸ παιδικὸν καὶ ἡ πρὸς τὸν κόσμον πεποιθήσις ὡς οἶόν τε μακρὸν χρόνον. Τὸ πρῶτον εἶναι τὸ καρποφόρον ἔδαφος διὰ τὸ καλόν, ἡ δὲ πρὸς τὸν κόσμον πεποιθήσις εἶναι τὸ καρποφόρον ἔδαφος διὰ τὸ ἀγαθόν.

Ὁ διδάσκαλος, ὅστις δὲν ἔχει ὀρθὴν ἔννοιαν

¹ Συνέχεια, ἰδὲ σελ. 63.

² Σημ. Μεταφρ. Οἱ τοιοῦτοι συνήθως περιβάλλονται τὴν ἀγρίαν, τὴν μισάνθρωπον ἐκείνην σοβαρότητα, ἣν οὐδὲν δύναται νὰ κινήσῃ εἰς φαιδρότητα καὶ εἰς γέλωτα φαίνονται δ' ὅτι ἀγνοοῦσιν, ὅτι ὁ μέτριος γέλως εἶναι χαρακτηριστὸν καὶ σημεῖον ἡμερώσεως τῶν ἡθῶν, ἢν ἐπιδιώκει ἡ παιδεία· ὅτι, ὅπως ἡ μωρία γελᾷ κατὰ τὸν σοφὸν Κοραῖν εἰς ὅλα, οὕτως ἡ ἀγριότης καὶ ἡ μισάνθρωπία εἶναι ξένη πρὸς πᾶσαν φαιδρότητα· ὅτι δὲ μόνος ὁ πεπαιδευμένος καὶ φρόνιμος ἄνθρωπος γινώσκει καὶ τὸν καιρὸν καὶ τὸ μέτρον τοῦ γέλωτος. Δαιμνότερον τοῦ τελευταίου τούτου παραδείγμα εἶναι ὁ Σωκράτης, ὅστις πολλάκις παρενόβαλλεν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ του εἰκόνας κινούσας τὸν γέλωτα τῶν ἀκροατῶν του, ἵνα εὐκολώτερον ἐναποτυπώσῃ εἰς τὰς ψυχὰς αὐτῶν τὰς ἀγίας αὐτοῦ παραίνεσεις. Μὴ φοβηθῶμεν λοιπὸν νὰ ἀναμιξθῶμεν εἰς τὰ μαθήματα ἡμῶν ὡς ἦθυσμα τὸν γέλωτα, τὸν ἐπίκαιρον, ἐννοεῖται, καὶ μέτριον γέλωτα, τὸν ὁποῖον οὐδ' οἱ σοβαρώτατοι Σπαρτιάται ἐξώρισαν ἐκ τῆς νομοθεσίας των! Ἐπιφωνεῖ δ' ἄοιδμος Κοραῖς ἐν τοῖς αὐτοσχέδιοις στοχασμοῖς περὶ παιδείας (σελ. 138) Περὶ καὶ Πλουτ. Λυκούργ. § 25.

τῆς νεολαίας, αἰσθάνεται συνήθως καὶ δυσκολίαν πρὸς τήρησιν παραδειγματικῆς κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν μαθημάτων τάξεως. Ὡς γνωστὸν, οὐδὲν ἀσκει τόσον κακὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς διδασκαλίας ὅσον ἡ κακὴ πειθαρχία. Τοῦτο δ' ὅμως δὲν εἶναι καὶ τὸ χειρίστον. Ὁ ὑπὸ ταύτην τὴν ἐποψίν ἀδύνατος διδάσκαλος ἐξασκεῖ διὰ τῆς τοιαύτης ἀδυναμίας του ἐφ' ὅλης τῆς τάξεως μίαν μᾶλλον ἢ ἕττον ἐξαχρειωτικὴν ἐπίδρασιν, διότι οἱ μαθηταὶ παρεκτρέπονται εἰς παντοῖα ἀτοπήματα.

Ὅπου εἰς διδάσκαλος ἀδυνατεῖ νὰ τηρήσῃ τὴν πειθαρχίαν διὰ τῆς δυνάμεως καὶ τοῦ κύρους τοῦ ἀτόμου του, ἐκεῖ ἀποπειροῦται νὰ κατορθώσῃ τοῦτο διὰ τιμωριῶν συνήθως. Ἡ πείρα δύναται νὰ ὀμιλήσῃ περὶ τούτου, ὅτι οἱ πλείστον τιμωροῦντες διδάσκαλοι τὰς μερίστας αἰσθάνονται δυσχερείας διὰ τὴν τήρησιν τῆς πειθαρχίας. Ἐξαιρέσεις εὐρίσκονται πάντως ἐφ' ἑκάτερα· ὑπάρχουσι δηλαδὴ διδάσκαλοι, οἵτινες, ἐνῶ τηροῦσι καλὴν πειθαρχίαν, ἐν τούτοις ἄνευ ἀνάγκης πολλάκις ποιοῦνται χρῆσιν τιμωρίας. Τιμωροῦσι δ' ἀσημάντους ἀναλόγως αἰτίας, αἵτινες ὅμως φαίνονται αὐτοῖς βαρῆα παραπτώματα. Ἐξ ἄλλου ὑπάρχουσι διδάσκαλοι, οἵτινες οὐδόλως τιμωροῦσιν, ἀλλὰ καὶ οὐδεμίαν πειθαρχίαν δύναται νὰ τηρήσωσιν.

Ἐπὶ τούτοις ὅμως καὶ διδάσκαλοι, οἵτινες οἰοῦνται παίζοντες γίνονται κύριοι μιᾶς τάξεως, ὅσῳ καὶ ἂν εἶναι εὐθύμα καὶ ζωηρὰ τὰ συγκροτούμενα αὐτῆν παιδιὰ. Ἐλεύθεροι καὶ ἀβίαστοι, ἀφιλείς καὶ ἀτεχνίτευτοι κινεῦνται ἐν τῷ κύκλῳ τῆς νεολαίας. Δὲν ἐπιβάλλουσι πιστικὰ δεσμὰ εἰς τὴν φυσικὴν, τὴν ἀνεπιτήδευτον χαρὰν καὶ εὐθυμίαν. Ἐν τούτοις ἐμπνέουσι τοιοῦτον σεβασμὸν, ὥστε ἀπρεπῆς χαλαρότης ἢ τὸ παράπαν ἀναίδεια καὶ πείσμα δὲν τολμῶσι νὰ ἐκδηλωθῶσιν. Οἱ συναισθανόμενοι ὅτι ἔχουσι τοιαῦτα διδασκαλικά προτερήματα ὀφείλουσι νὰ συναισθάνωνται καὶ τὴν ἀνάγκην, ὅπως ἐπιμελῶς μορφώσωσι καὶ εἰς τὸ τέλος ἀναπτύξωσιν αὐτὰ· ἄλλως περιορίζονται εἰς στερεοτύπους ἢ δεξιότητας καὶ τεχνάσματα, αἵτια ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐπαναλαμβανόμενα καθίστανται ἀνιαρὰ οὐ μόνον διὰ τοὺς μαθητὰς, ἀλλὰ καὶ ἐν μᾶλλον διὰ τοὺς μεταχειριζομένους αὐτὰ διδασκάλους.

Ἀκουσίως ἐπιβάλλεται ἐνταῦθα ἡ ἐρώτησις: Πρέπει νὰ ἀφιερώνωνται εἰς τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα πρόσωπα μὴ ἔχοντα τὰ πρὸ ὀλίγου ῥηθέντα προσόντα, ἴδιὰ δὲ μὴ ἔχοντα τὸ δῶρον τοῦ μετὰ τῆς νεολαίας κατὰ τὸν προσήκοντα τρόπον ἀνοστρέφεσθαι;

Τὰ πάντα εἶνε σχετικὰ. Δὲν δύναται τις νὰ περιμένῃ ἢ νὰ ἀπαιτῇ, ἵνα ἀκριβῶς ἐν τῷ διδασκαλικῷ ἐπαγγέλματι τέλει οἱ μόνον καὶ ἀρχιτεχνῆται, οὕτως εἰπεῖν, ὑπάρχωσιν. Αἱ προαπαιτήσεις ἢ, ὅπερ ταυτῶ, οἱ ὅροι διὰ τὴν ἀριστοσύνην καὶ τὸ τέλειον ἐπὶ τούτου ἀκριβῶς τοῦ

πεδίου εἶναι οὕτω πολυειδεῖς, ὥστε τοῦ ἐνὸς ὅρου πληρωθέντος δὲν ἐπιτελεῖται καὶ ἄλλοι ἐξεπληρώθησαν. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔχουσι, οὕτως εἰπεῖν, τὴν φύσιν «ὄλος ἐναντίαν» ἑαυτοῖς (διὰ τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα) φρονιμώτατα πράττουσιν ἐκλέγοντες ἑτερόν τι μᾶλλον ἀρμόζον αὐτοῖς ἐπάγγελμα. Διότι δι' ἕνα, ὅστις ἐκ παντὸς τρόπου ἐπιθυμεῖ νὰ γίνῃ παιδαγωγός, ἐνῶ ἐσωτερικῶς δὲν αἰσθάνεται ὅτι εἶναι πρὸς τοῦτο κεκλημένος, ἀφανίζεται ὅλον τὸ διὰ τῶν θελημάτων τοῦ καινοφανοῦς ἀναπτυχθέν ἐνδιαφέρον καὶ γίνεταί μὲν οὗτος εἰς διδάσκαλος, ἀλλ' οὐχὶ ἐπὶ παιδαγωγικῷ ἔδαφους, ἀλλ' ἐν μιᾷ πᾶν ζωηρὸν ἐνδιαφέρον ἀποκτεινοῦσα μηχανικὴ συνηθεία. Καὶ ἡ μηχανικὴ συνηθεία (εἰς ἣν καὶ ἄλλως εὐκόλως ἕκαστος δύναται νὰ περιπέσῃ), εἶναι τὸ θανάσιμον τοῦ παιδαγωγοῦ ἀμάρτημα.

Ὅπως ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις σταδίοις, οὕτω καὶ ἐν τῷ παιδαγωγικῷ σταδίῳ καρτερικὴ φιλοπονία καὶ εὐσυνείδητος ἐργασία δύναται νὰ ἐπιτελέσωσιν ἔργα μεγάλα, καὶ ὅταν αἱ φυσικαὶ διὰ τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα προϋποθέσεις μὴ ὑπάρχωσιν ἐκτάκτως πλούσιαι. Ἐγκαίριος προσοχὴ ἐκεῖ, ἐνθα ὑφίστανται αἱ ἴδιαι ἐλλείψεις: ἐλικρινῆς καὶ ἀνυπόκριτος, χρηστὴ καὶ ταπεινῶρων αὐτῶν ὁμολογία, καὶ ἂν μὴ ἐνώπιον ἄλλων, τοῦλάχιστον ἐνώπιον ἑαυτοῦ· σοβαρὰ προσπάθεια πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῶν ἐλλείψεων—συνελόντι εἰπεῖν, αὐτογνωσία (γῶθι σαυτόν), αὐτοκρισία, ὀφείλει κατ' ἀνάγκην νὰ στεφθῇ ὑπὸ ἐπιτυχίας. Καὶ ἡ ἱκανοποίησις ἐπὶ ταῖς ἐκάστοτε κερδαίνουσαις νίκαις θέλγει, ζωογονεῖ καὶ ἀνυψοῖ τὸ ἐνδιαφέρον. Τὸ δὲ ὑπὸ ταύτην τὴν ἐποψίν ἐργάζεσθαι ὀφείλει νὰ ἐγκολπωθῇ τις εὐθὺς ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς παιδαγωγικῆς ἐνεργείας· διότι ὅσῳ μακρότερον τις χρόνον μίαν σφαιερὰν μέθοδον μετέρχεται, τόσῳ δυσχερέστερον, τόσῳ βαρύτερον εἶναι νὰ τὴν ἐγκαταλίπη καὶ μίαν ἄλλην, καλυτέραν νὰ ἀκολουθήσῃ.

Παρὰ τοῖς διδασκάλου, οἵτινες ἀδυνατοῦσι νὰ τηρήσωσι πειθαρχίαν, παρατηρεῖται τι ὅλος ἰδιαιτέρον καὶ πῶς παράδοξον φαινόμενον. Φαίνον-

* Σημ. μεταφρ. Δὲν θὰ ἦτο ἄρα γε σκόπιμον πρὸς ταῖς λοιπὰς ἐνδεικνυμένας βελτιώσεσι τοῦ οργανισμοῦ τῶν διδασκαλῶν νὰ ὑποβῇ, καὶ ἵνα τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἐν αὐτοῖς φοιτήσεως χρησιμεύῃ ἴδιὰ πρὸς δοκιμασίαν τοῦ ἀτόμου τῶν μελλόντων νὰ ἀφιερῶσιν εἰς τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα νέων, ἀνατιθεμένων αὐτοῖς πλέον ἢ ἅπασι στοιχειωδῶν τιμῶν καθηκόντων ἐπιβλέψεως ἢ βοηθείας τῶν μαθητῶν τοῦ προτύπου δημοτικοῦ σχολείου, ὅπως φανῇ κατὰ πόσον ἐπιτυγχάνουσιν ἐν τῇ μετὰ τῶν μαθητῶν ἀναστροφῇ καὶ ἐπομένως κατὰ πόσον εἶναι ὠφέλιμον ἢ οὐχὶ νὰ ἐξακολουθήσωσι τὰς ἐν τῷ διδασκαλικῷ σπουδᾷ των πρὸς κτῆσιν τοῦ διδασκαλικοῦ διπλώματος; Τί λέγουσιν οἱ ἀρμόδιοι;

ται δηλ. ὡσεὶ αὐτοὶ οὗτοι μηδεμίαν αἰσθησιν τῆς ἀδυναμίας των ταύτης ἔχουσιν· ὡσεὶ πιστεύουσιν ὅτι τὰ πάντα βαίνουσιν ἐν πλήρει τάξει, ὅταν ἐν μέσῳ μιᾶς τάξεως ἀνησύχων, θορυβούτων μαθητῶν εὐρίσκωνται. Αὕτη δ' ὅμως ἡ γνώμη δύναται νὰ εἶναι μᾶλλον προσποιητὴ ἢ ἀληθὴς καὶ πραγματικὴ. Θέλουσιν ἴσως μόνον νὰ καταπίωσιν, οὕτως εἰπεῖν, τὴν δυσαρεσκείαν των, νὰ μὴ ἀποκαλύψωσι δηλ. πρὸ τῶν ἄλλων τὴν ἀδυναμίαν των, διότι ἀρκετὰ αὐτοὶ ἐκ ταύτης ὑποφέρουσιν. Ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, δι' ἐπιμελοῦς χρήσεως τιμωριῶν τοιοῦτοι διδάσκαλοι ἀδυνατοῦσι νὰ ἐπιτύχωσι ποῖαν τινα βελτίωσιν τοῦ ζητήματος τῆς πειθαρχίας. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι αἱ τιμωρίαὶ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ λείψωσι καθ' ὅλοκληρίαν ἐκ τοῦ σχολείου, καὶ ἀτοπον εἶναι τὸ κατ' ἀρχὴν μὴ ἐπιβάλλειν τιμωρίαν, ὅπου τοιαύτη εἶναι ἐνδεδειγμένη.

Ἐν τούτοις ἡ ἀδιάλειπτος προσπάθεια τῶν διδασκάλων πρέπει νὰ διενθύνηται εἰς τοῦτο, δηλ. διὰ δημιουργίας καὶ τηρήσεως ἐν τῇ σχολῇ καλοῦ κοινοῦ πνεύματος συνοδευομένου ὑπὸ κανονικῆς καὶ λογικῆς χρήσεως τιμωριῶν, νὰ καθιστῶσιν αὐτὰς προῖοντος τοῦ χρόνου σπανιωτέρας.

Φανερόν καὶ πολυχρόνιον πείρας διδάγμα εἶναι, ὅτι ἡ ἀδιάλειπτος τιμωριῶν χρῆσις εἶναι μόνον ἐπιτηδεῖα νὰ καθιστᾷ βαθμηδὸν τὴν ἐπενέργειαν αὐτῶν ἀσθενεστέραν, καὶ ὅτι μόλις περιέλθῃ τις εἰς τοῦτο τὸ σημεῖον ἀναγκάζεται προῖοντος τοῦ χρόνου βαρυτέρας πάντοτε νὰ ἐπιβάλλῃ, ἐν ᾧ συγχρόνως παρὰ τοῖς μαθηταῖς ἀρχεται ῥιζοβλοῦσα ἡ ἰδέα, ὅτι τὸ νὰ τιμωρηθῇ τις οὐδὲν σημαίνει. Ἴσως δ' ἐπὶ τέλους προβαίνει τὸ πρᾶγμα εἰς τοσοῦτον, ὥστε οἱ τιμωρούμενοι μαθηταὶ καὶ νὰ γαυριῶσιν ἀκόμη πρὸ τῶν συμμαθητῶν ἐπὶ ταῖς τιμωρίαῖς, ἅς ἐπέβαλεν αὐτοῖς διδάσκαλός τις. Ὅταν δὲ φθάσῃ αὕτη ἡ περίπτωσις, τότε ἡ κατάχρησις τῶν τιμωριῶν λαμβάνει τὸν ζωηρότατον φωτισμὸν τῆς.

Ὁ διδάσκαλος, ὅστις ἀδυνατεῖ νὰ τηρήσῃ πειθαρχίαν, ἐνδέχεται ἐνίοτε νὰ δεῖξῃ μεγάλην αὐστηρότητα—ἀνίσχυρον τ. ἔ. αὐστηρότητα—, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔχει ἀληθῆ ἔννοιαν τῆς νεολαίας, γίνεταί συχνάκις ἀσυνείδητος αἰτίας οὐχὶ μικρῶν ἀδικιῶν. Ἐξηγτημένος δηλ. ἐκ τῆς ἀδιαλείπτου ἐν τῇ τάξει ταραχῆς καὶ ἀνησυχίας χρησιμοποιοῦ μετ' ὀφθαλμοφανοῦς χαρᾶς τὴν εὐκαιρίαν τῆς ἔστω καὶ μικρᾶς παρεκτροπῆς ἐνός μαθητοῦ καὶ τιμωρεῖ τότε μεθ' ἡδονῆς καὶ ὀρέξεως μεγάλῃς. Ἐπιχειρηματικὰ ἀστράπτει ἐν τῷ βλέμματι του καὶ συναισθημα θριάμβου διακρίνεταί ἐν τοῖς λόγοις του. Δύναται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οὐχὶ σπανίως νὰ συμπέσῃ, ὥστε ὁ τιμωρηθεὶς μαθητὴς νὰ εἶναι ἀκριβῶς ἐκ τῶν φρονιμωτέρων καὶ ἐν γένει καλυτέρων μαθητῶν τῆς τάξεως ἢ

καὶ τοῦ ὄλου ἐκπαιδευτηρίου. Συνέβη δ' ὅμως αὐτῷ τὸ δυστύχημα νὰ φαραθῆ ἀτακτῶν πως, ἐν ᾧ τινες τῶν συμμαθητῶν του εἰς πολλῶν μεγαλύτερα περιπεσόντες ἀτακτήματα εἶχον τὴν τύχην νὰ διαφύγῃ τὴν τιμωρίαν. Ὁ διδάσκαλος ἄρα διέπραξεν ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, εἰ καὶ οὐχὶ ἀπὸ σκοποῦ, προφανῆ ἀδικίαν· ἐκάστη δὲ ἀδικία, εἴτε ἐκουσίως εἴτε ἀκουσίως γεγεννημένη, καταλείπει ἐν τῇ τάξει ἐν ἀλγεινὸν συναίσθημα, μίαν δυσθυμίαν.

Τὸ συναίσθημα ἐνὸς κεκμηκός, ἐνὸς ἀδυνατοῦντος νὰ τηρήσῃ πειθαρχίαν διδασκάλου, ὅστις κατορθώσας ἐν τῇ ταραχῇ του νὰ συλλάβῃ ἕνα μαθητὴν ὁπωσδήποτε ἀτακτοῦντα εὔρε τὴν εὐκαιρίαν νὰ τὸν τιμωρήσῃ, δύναται νὰ νοηθῆ ἐξ ἀνθρωπίνης ἀπόψεως· ἀλλὰ δὲν εἶναι δεδίκαιο-λογημένον ἢ δὲν δύναται νὰ δικαιολογηθῆ ἐν τοιοῦτον μικτὸν ἐξ ἐπιχειρηματικῆς καὶ δίψης πρὸς ἐκδίκησιν συναίσθημα. Διότι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος διδάσκαλος ὑπῆρξεν ἐνεκα τῆς ἀδεξιότητός του ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἢ αἰτία τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης παρεκτροπῆς τοῦ μαθητοῦ. Ἐκτὸς τούτου εἶναι ἀσπλαγχνία καὶ ἀναισθησία νὰ τιμωρῆ τις μετὰ μειδιάματος ἐπὶ τῶν χειλέων, καὶ ὁ σκοπὸς τῆς τιμωρίας, ἡ βελτίωσις, ἐν τοιαύταις περιπτώσεσι καὶ κατὰ τοιοῦτον τρόπον οὐδαμῶς ἐπιτυγχάνεται.

Συχνάκις παρατηρεῖται, ὅτι ὁ διδάσκαλος δὲν ἐννοεῖ τοὺς μαθητὰς. Τοῦτο φυσικῶν τῶν λόγων εἶναι συναφὲς πρὸς τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐλλιπῆ γινῶσιν τῆς νεολαίας ἢ ἐν γένει πρὸς τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐλλιπῆ γινῶσιν τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐνίοτε συμβαίνει τοιοῦτος τι μαθητῆς ἀπειροσκέπως ἢ πλημμυλῶς ἀποκριθεὶς καὶ διὰ τοῦτο ἐπιπληχθεὶς ὑπὸ τοῦ διδασκάλου μορφάζει πως ἢ καὶ μειδιᾷ· ὁ διδάσκαλος ὀργίζεται σφόδρα, ἐπειδὴ νομίζει, ὅτι ὁ μαθητῆς μειδιᾷ διὰ τὴν ἐπίπληξιν καὶ ὀδηγίαν καὶ διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἀποδεικνύει τὴν καταφρόνησιν τοῦ προσώπου καὶ τῶν λόγων τοῦ διδασκάλου. Καὶ ὅμως τοῦτο σπανίως εἶναι ἢ πρόθεσις τοῦ μαθητοῦ. Ὁ οὗτω παρεξηγηθεὶς μορφασμός του εἶναι ἴσως ἐν ταῖς πλείστασι περιπτώσεσιν ἢ ἔκφρασις τῆς ταραχῆς, τῆς ἀμηχανίας, τῆς αἰσχύνης.

Ἐνίοτε πάλιν ἀποδεικνύεται μαθητῆς τις ἐν ὀρισμένῳ τινὶ μαθήματι ἀπροπαράσκευος, ἢ εἶναι ἀπρόσεκτος, ἀφηρημένος. Τοῦτο φυσικῶν τῶν λόγων δὲν εἶναι ἀξιώπαινον. Ἄλλ' ἴσως εὐρίσκονται πρὸς ἐξήγησιν ἂν μὴ πρὸς δικαιολογίαν τούτου ἐλαφρυντικὰ περιπτώσεις, περὶ ὧν δὲν λαμβάνεται πάντοτε ἢ προσήκουσα πρόνοια. Περιστάσεις τινὲς ἐν τῷ οἴκῳ κατέστησαν ἴσως τῷ μαθητῇ ἀδύνατον τὴν τακτικὴν διὰ τὰ μαθήματα προπαρασκευῆν, καὶ αὗται αἱ περιστάσεις ἐνδέχεται νὰ εἶναι τοιοῦτου εἶδους, ὥστε νὰ συστέλληται νὰ ἀνακοινώσῃ αὐτὰς τῷ διδασκάλῳ πρὸς δι-

καιολογίαν του. Κεῖται ἐπὶ τῆς κλίνης ἐν τῷ οἴκῳ ἀσθενὴς ἢ καὶ ψυχορραγῶν πατὴρ, μήτηρ ἢ ἄλλος οἰκέτος, ἐξ οὗ ἡ ἐλαττωματικὴ προσοχὴ τοῦ μαθητοῦ. Ἐνδέχεται αὐτὸς ὁ μαθητῆς νὰ ὑποφέρῃ σωματικὴν τινὰ ἀδιαθεσίαν, ἥτις δὲν ἀνεπτύχθη ἀκόμη εἰς ὄξειάν τινὰ νόσον, ἀλλ' ἥτις εἶναι αἰτία τῆς κοπώσεως καὶ δυσθυμίας του.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ὁ διδάσκαλος ἔχει ἀνάγκην οὐχὶ μικρὰς ἀγγινοίας, ὅπως ἐπιτυχῶν νὰ κρίνῃ ὀρθῶς πότε πρόκειται ἀξιόμηπος καὶ πότε συγγνωστὴ ἀμέλεια τοῦ μαθητοῦ, ἐν συναφείᾳ δὲ πρὸς τὴν ἀγγίνοίαν ὁ διδάσκαλος ὀφείλει νὰ ἔχῃ ἀγάπην πρὸς τὴν νεολαίαν καὶ ὑπομονήν.

(Ἐπεταὶ συνέχεια)

Ο ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΚΑΙ Η ΑΡΕΤΗ¹

(Κατὰ τὸν Παῦλον Ζανέ)

Ἡ ὑψηλότερα τελειότης τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς ἔπεται ὅτι εἶναι ἡ ἀρετὴ. Ἐὰν δὲ ἡ εὐδαιμονία ἐνὸς ὄντος εἶναι ἀνάλογος τῆς τελειότητός του, πρέπει νὰ ἀναγνωρίσωμεν, ὅτι ἡ ὑψίστη εὐδαιμονία τοῦ ἀνθρώπου ἔγκειται ἐν τῇ ἀρετῇ. Ἄλλ' ὅσον μεγάλη καὶ ἂν δύναται νὰ εἶναι ἡ ἐκ τῆς ἀρετῆς εὐδαιμονία, εἰς αὐτὴν ἄρα γε μόνην ὑπάρχει ἡ εὐδαιμονία; Ἄρκει αὕτη νὰ κατεστήσῃ ὅλα τὰ ἄλλα ἀνωφελῆ; Ὁ προσρισμὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκπληροῦται τελείως, ὅταν πράττων τὸ ἀγαθὸν ἀνταμείβεται ὑπὸ τῆς ἐσωτερικῆς μαρτυρίας τῆς συνειδήσεως; Ἄς μοι ἐπιτραπῆ νὰ μὴ φρονῶ οὕτω, καὶ νομίζω ὅτι οἱ ἠθικοὶ λόγοι μεγαλοποιούντες οὕτω τὴν ἐσωτερικὴν εὐδαιμονίαν, δὲν ἀποδίδουσι διὰ τούτου εἰς τὴν ἀρετὴν τὰς ὑπηρεσίας, ἃς νομίζουσι ὅτι ἀποδίδουσι. Ὑπόσχονται οὗτοι εἰς τὸν τίμιον ἀνθρώπον τελείαν εὐδαιμονίαν, τὴν ὁποίαν οὗτος δὲν εὐρίσκει ἐν τῇ πραγματικότητι· πείθουσιν αὐτὸν ὅτι ἡ εἰρήνη τῆς καρδίας ἀναπληροῖ τὰ πάντα, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἔχει οὕτω τὸ πρᾶγμα, ὁ ἐξαπατηθεὶς περιέρχεται εἰς τὸν πειρασμὸν νὰ ἀμφιβάλλῃ περὶ τῆς ἀρετῆς, καθὼς περὶ ὄλων τῶν λοιπῶν, καὶ νὰ λέγῃ πρὸς αὐτὴν καθὼς ὁ Βροῦτος «Σὺ δὲν εἶσαι εἰ μὴ ἐν ὄνομα».

Οἱ ἠθικολόγοι καὶ θεολόγοι περιπίπτουσι λεληθότως εἰς ἀντίφασιν, καθὼς συζητούντες πολλάκις περὶ ἀρετῆς, ἐν ᾧ ἐξυμνοῦσι τὴν εὐτυχίαν, τὴν ὁποίαν αὕτη μᾶς χορηγεῖ, εὐθὺς ἔπειτα λαλοῦσιν εἰς ἡμᾶς περὶ τῶν ἀθλιότητων καὶ ἀδικιῶν, αἵτινες πιέζουσι τὸν ἐνάρετον καὶ τὸν εὐσεβῆ, καὶ ἐκ τούτου συμπεραίνουσιν, ὅτι κατ'

¹ Τέλος· ἴδὲ σελ. 67.

ἀνάγκην ὑπάρχει ἄλλη τις ζωὴ. Ἄλλ' ἐν ὁ χρηστὸς ἀνθρώπος εἶναι εὐτυχὴς ἐνταῦθα, δὲν ἔχει πλέον τίποτε νὰ ἐπιθυμῇ καὶ νὰ ζητῇ μετὰ ταύτην τὴν ζωὴν· ἐὰν δὲ ὑπάρχῃ μέλλουσα ζωὴ, τότε ἡ εὐτυχία ἢ ἐκ τῆς ἀρετῆς οὐδὲν ἔχει τὸ βέβαιον καὶ ἱκανοποιῶν· εἶναι καὶ αὕτη ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ εὐτυχίαι, ὑπ' ὧν ἀποτελεῖται ἡ ἡμετέρα εἰμαρμένη, ὑποκείμεναι εἰς πᾶσαν διατάραξιν καὶ πᾶσαν μεταβολήν. Ὅσάκις δὲ βλέπω ἐνάρετον τινὰ ἀνθρώπον ἀπολαύοντα ὄλων τῶν ἀγαθῶν τοῦ βίου καὶ μετὰ τῆς ἀσφαλείας τῆς συνειδήσεως τυγχάνοντα ὄλων τῶν θεμιτῶν ἡδονῶν, τὸ θέαμα τοῦτο μοὶ ἐμπνέει ἀκούσιόν τινὰ θλίψιν· διότι λέγω κατ' ἐμαυτὸν: «Οὗτος ἀπῆλυσεν ἤδη τὴν ἀμοιβὴν του». Ὅταν δὲ βλέπω τὸν δίκαιον καὶ ἐνάρετον ἀνθρώπον πιεζόμενον, καταδιωκόμενον, συκοφαντούμενον, ὑβριζόμενον καὶ τέλος σταυρούμενον, ἢ σκληρὰ αὕτη ἀδικία διεγείρει ἐν ἐμοὶ τὴν ἐλπίδα, καὶ λέγω τὸ τοῦ Εὐαγγελίου: «Μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται».

Φαίνεται ὅτι κατὰ τὸ λέγειν τῶν σοφῶν αἱ τέρψεις τῆς συνειδήσεως πρέπει νὰ προξενῶσιν εἰς τὸν ἀνθρώπον εἰρήνην ἀσφαλῆ· ἀλλὰ δὲν συμβαίνει τοῦτο. Ἀναμφιβόλως, ὅταν ἅπασαι αἱ ἡμέτεραι ἐπιθυμίαι ἱκανοποιηθῶσι, καὶ συγχρόνως ἔχωμεν τὴν συνειδήσιν, ὅτι ἐξεπληρώσαμεν τὰ καθήκοντα ἡμῶν, τότε εἴμεθα εἰς τὴν εὐτυχιστέραν καὶ ἡσυχωτέραν κατάστασιν. Ἄλλὰ πότε συμβαίνει τοῦτο; Ὅταν δ' ἀπεναντίας αἱ ἐπιθυμίαι ἡμῶν κυλιῶνται πανταχόθεν, καὶ μὲν ἡ ἱκανοποίησις τῆς συνειδήσεως ὁμολογῶ ὅτι εἶναι δύναμις τις βοηθητικὴ πρὸς ἀπόκτησιν θάρρους καὶ ὑπομονῆς, ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ αὕτη, ὅπως δώσῃ τὴν εἰρήνην τῆς ψυχῆς· μετριάζει μὲν τὰ κακά, ἀλλὰ δὲν τὰ θεραπεύει. Ὁ ἀνθρώπος δίκαιος ὢν καὶ σοφός, οὐχ ἥσσον εἶναι ἀνθρώπος· δὲν κατατρέχεται ὀλιγώτερον τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων ὑπὸ τῶν φυσικῶν καὶ ἠθικῶν κακῶν, τὰ ὅποια εἶναι ὁ κλῆρος τῆς ἀνθρωπότητος. «Θὰ ἠθέλετε, λέγει ὁ De Maistre, ὅταν πίπτη χάλαζα, νὰ μὴ βλάπτηται ὁ ἀγρὸς τοῦ δικαίου;» Οὐχὶ βέβαια. Ἐὰν δὲ ὁ δίκαιος οὗτος βλέπῃ τὰ προϊόντα αὐτοῦ καταστρεφόμενα, τὴν γυναικᾶ του καὶ τὰ τέκνα του καταδικαζόμενα εἰς τὸν λιμὸν, εἰς τὴν ἀσθένειαν, εἰς τὸν θάνατον, θὰ ἐνομιζόμενος, ὅτι οὗτος παρηγορεῖται ἱκανῶς ὑπὸ τῆς σκέψεως, ὅτι πάντοτε ἐξετέλεσε τὸ καθήκον του καὶ ὅτι διήγαγε βίον ἀθῶν: Ἡ σκέψις αὕτη δὲν θὰ ἦτο εἰ αὐτὸν κέντρον τι σκληρότερον; καὶ ἐὰν εὐσεβὴς τις πεποιθήσις δὲν ἐπιβάλλῃ σιγὴν εἰς τὴν φωνὴν τῆς συνειδήσεώς του, δὲν θὰ ἔχῃ λόγους σκληρότερος κατὰ τῶν τυραννούντων αὐτὸν κακῶν, τῶν ὁποίων οὐδόλως εἶναι ἄξιος;

Ἡ ἀρετὴ ἐπιβάλλει δοκιμασίας, στερήσεις καὶ ἀγῶνας, ὑπ' ὧν ἡ ζωὴ εὐκόλως καταναλίσκεται·

διὰ τοῦτο ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἔχει τὰ δίκαιά της ἀπέναντι τῶν ἀπαιτήσεων τῆς ἀρετῆς· ἡ φύσις μᾶς καλεῖ νὰ ἀγαπῶμεν τοὺς οἰκέτους μας καὶ νὰ ἐπιθυμῶμεν τὴν εὐτυχίαν τῶν, καὶ ἡ ἀρετὴ συνίσταται πολλάκις εἰς τὸ νὰ θυσιάσωμεν τὴν εὐτυχίαν τῶν ἡμετέρων. Ἡ φύσις ἀγαπᾷ νὰ ἀσκῶμεν τὰς δυνάμεις μας καὶ νὰ ἐκτελῶμεν ἔργα χρήσιμα εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἡ ἀρετὴ παραγγέλλει νὰ περιφρονῶμεν τὰς εὐτυχίας ἐν τῷ συμπερόντι τῆς τιμῆς. Ἡ φύσις ἀγαπᾷ τὴν ἡδονὴν καὶ ἡ ἀρετὴ ἐπιβάλλει πολλάκις τὴν θυσίαν τῶν ἀποφροτέρων ἡδονῶν· τέλος ἡ φύσις καὶ ἡ ἀρετὴ εἶναι εἰς τόσην πολλὰκις ἀντίφασιν, ὥστε φιλόσοφοι τινες ἐφαντάσθησαν, ὅτι ἡ ἀρετὴ εἶναι χίμαιρα ἢ φανατισμὸς τις καὶ ὑπόκρισις. Ἄλλ' οὗτοι ἐπλανήθησαν ἐπηρεασθέντες ὑπὸ τῆς ἰδίας αὐτῶν φύσεως. Δὲν εἶναι παντάπασιν ἀληθές, ὅτι ἡ ἀρετὴ εἶναι ἡ θυσία ὀλοκλήρου τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου. Αὕτη εἶναι ἡ καθυπόταξις τῶν ἡττώμενων μερῶν τοῦ ἡμετέρου ὄντος εἰς τὰ κρείττονα, τῆς καρδίας εἰς τὸν νοῦν, τῶν τέρψεων τοῦ μονήρους βίου εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν κοινωνικῶν καθηκόντων καὶ ἐν γένει τῆς ἡδονῆς εἰς τὴν προσωπικὴν ἀξίαν. Ἄλλ' ἡ τάξις αὕτη δὲν δύναται νὰ ἐγκαταστῇ χωρὶς ψυχικὸν ἄλγος, χωρὶς ταραχὴν καὶ ὀδύνην. Ἡ φύσις διαμαρτύρεται καὶ φωνάζει. Αὐτὸς ὁ ἅγιος ἀνακροῦζει: «Ταλαίπωρος ἐγὼ ἀνθρώπος· τίς με ρύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου;» Καὶ ὁ Σωτὴρ προσερχόμενος εἰς θυσίαν ἑαυτοῦ ὑψίσταται τὴν ἀντίδρασιν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ βοᾷ: «Πάτερ μου, παρελθέτω τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ». Βεβαίως ἔρχεται ὥρα, καθ' ἣν ἡ ἀρετὴ φέρει τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐτυχίαν· ἀλλ' ὑπάρχει πάντοτε γωνία τις ἐν τῇ καρδίᾳ, ὅπου καταφεύγει τὸ ἄλγος καὶ ἡ ὀδύνη, καὶ ἐπομένως δὲν πληροῖ μόνη ἡ ἀρετὴ τὸν χῶρον τῆς ἡμετέρας ψυχῆς.

Ἐὰν ἡ ἀρετὴ ἦτο ἡ θυσία τῶν κακῶν μόνον κλίσεων, θὰ ἡδύνατο νὰ εἴπῃ τις, ὅτι τὸ ἄλγος, ὅπερ συνάπτεται μετ' αὐτῆς, οὐδὲν ἔχει τὸ εὐλογον, ὅτι ὁ ἐνάρετος ὅστις θὰ ἐλυπεῖτο καὶ θὰ ἐπόθει ἐξωτερικὰ ἀγαθὰ δὲν θὰ ἦτο τελείως ἐνάρετος καὶ ὅτι ἐπομένως ἐκεῖνο τὸ ὅπερ ἔσται θὰ ἐκαμνεῖ αὐτὸν νὰ ὑποφέρῃ, θὰ ἦτο οὐχὶ αὕτη ἡ ἀρετὴ, ἀλλ' ἡ ἀτέλεια τῆς ἀρετῆς. Ἄλλ' ἡ ἀρετὴ πολλάκις συνίσταται εἰς τὴν θυσίαν καὶ τῶν θεμιτῶν κλίσεων καὶ πάθων. Ὁ δεῖνα ἀνθρώπος ἀφιερύεται εἰς τὴν ἀγαμίαν, ὅπως ὑποστηρίξῃ τὴν ὑπαρξίν μιᾶς μητρὸς, ἢ μιᾶς ἀδελφῆς, ὅπως ἀναθρέψῃ ἐν ὄρφανόν. Ἡ πράξις του εἶναι ἀγία καὶ γενναία, ἀλλὰ εἰ αὐτῆς στερεῖται οὐχὶ ἡδονῶν ἀσέμνων καὶ ἀθεμίτων, ἀλλὰ τῶν εὐγενεστέρων καὶ ἀγνωστέρων αἰσθημάτων τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας. Θυσιάζει τὴν καρδίαν του, καὶ ἐπομένως ἀλγεῖ. Ἐτερός τις ἔχει οἰκογένειαν, καὶ ἵνα ἀναθρέψῃ καὶ συντηρήσῃ αὐτὴν δαπανᾷ εἰς ἔργα-

σίας ταπεινός και αδόξος χρόνον, τὸν ὁποῖον θὰ ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ, ἐὰν ἦτο ἐλεύθερος, εἰς ἀφιλοκερδῆ ἀναζήτησιν τοῦ ὠραίου. Ἐτέρος πάλιν ἐν τῇ φιλοδοξίᾳ του τῇ εὐλόγῳ στερεῖται τῶν πάντων μᾶλλον, ἢ νὰ παραιτηθῆ ἀπὸ τῆς χρήσεως τῶν εὐγενεστέρων αὐτοῦ δυνάμεων. Γυνή τις κατὰ τὴν ἡλικίαν τῆς ἀφώπτης καὶ ἀπερισκεψίας ὑπνδρεύθη κατὰ βούλησιν γονέων ἀφρόνων καὶ ἐγωιστῶν· ἀλλ' ἐν τῷ ἀνδρὶ, τὸν ὁποῖον ἐξέλεξεν, εὐρίσκει τὴν ἀδιαφορίαν, τὴν σκληρότητα, τὴν ἐρημίαν. Κατὰ τὸ στάδιον τοῦτο τοῦ βίου της συναντᾷ πρόσωπόν τι ἄξιον ἐκυτής· θριαμβεύει μὲν κατὰ τοῦ πάθους της, ἀλλ' ὑποφέρει ἐκ τούτου. Τίς θὰ δυναθῆ νὰ εἴπῃ ὅτι τὸ ἡττηθὲν αἰσθημα δὲν συνεπάγει θλίψιν καὶ ὅτι ἡ γυνὴ αὐτῆ, τὴν ὁποῖαν στενοχωρεῖ ἡ ἀρετὴ ἐντός του κενοῦ τῆς καρδίας, δὲν εἶνε ἀληθῶς δυστυχής; Θὰ ἦτο βέβαια δυστυχέστερα, ἐὰν ὑπέκυπτεν, ἀλλὰ τὸ ἀντιστάθμισμα τοῦτο δὲν ἀρκεῖ νὰ θεραπεύσῃ τὴν πληγὴν καὶ μόνον ἀντὶ ἐνός μεγάλου κακοῦ ἐπιτυγχάνει ἐν μείζον ἀγαθόν.

Ἀλλὰ δὲν ἀντιπλάκει τις διατεινόμενος, ὅτι ἡ ἀρετὴ δύναται νὰ καταστήσῃ τὸν ἄνθρωπον ἐνταυτῷ εὐτυχέστατον καὶ δυστυχέστατον. Δὲν πρέπει τῶντι νὰ λησμονῶμεν ὅτι ὑπάρχει εὐτυχία τις λογικῆ, ἣτις συνίσταται εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ ὄντος τινος. Ἐν ὄν εἶνε εὐτυχές, ὅταν εἶνε ὅ,τι πρέπει νὰ εἶνε, καὶ τόσον τέλειον, ὅσον δύναται νὰ εἶνε. Κατὰ τοῦτο ἡ ἀρετὴ εἶνε ἡ ἀνωτέρα τελειότης τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐπομένως ἡ μεγαλύτερα αὐτοῦ εὐτυχία. Ἡ οὐσιώδης δ' αὐτῆ εὐτυχία, ἡ συμφορῆς τῆ ἀρετῆ, ἡ λογικὴ δηλονότι εὐτυχία, ἀποδεικνύει τὴν ἀρετὴν προτιμότεραν τῆς εὐτυχίας τῶν αἰσθήσεων, τῶν παθῶν καὶ τῆς φαντασίας· ἔχει περισσοτέραν ἀξίαν διὰ τὸν ἄνθρωπον νὰ διατελῆ εἰς ἐξοχόν τινα κατάστασιν ἡγορασμένην διὰ τῆς ὁδῶν; ἢ εἰς κατωτέραν συκοδευμένην ὑπ' εὐφροσύνης καὶ ἡδονῆς. Ἀλλὰ δὲν εἶνε ὀλιγώτερον ἀληθές ὅτι ἡ τοῦ λογικοῦ εὐτυχία δὲν εἶνε ἡ ὅλη εὐτυχία, καθόσον τὸ αἰσθητικὸν ἐπικαλεῖται καὶ ζητεῖ τὴν ἰδίαν ἐκείνου εὐτυχίαν, καὶ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ τὴν ἐπικαλήσῃ καὶ νὰ τὴν ζητῇ.

Τιθέμενος ὁ ἄνθρωπος μεταξὺ τῆς εὐτυχίας ταύτης τοῦ λογικοῦ, ἣτις εἶνε ἡ ἀρετὴ, καὶ τῆς εὐτυχίας τῆς αἰσθητικότητος, ἣτις εἶνε ἡ ἡδονή, ὀφείλει νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τῶν δύο· τινὲς θὰ ἐπιθύμουν νὰ τοὺς συνδιαλλάξωσιν· ἀλλὰ τοῦτο εἶνε ἀδύνατον, ὅπως εἶνε ἀδύνατον νὰ συναντήσῃ τις τὸ λογικὸν μετὰ τῆς αἰσθητικότητος· τινὲς πάλιν ἀρνοῦνται τολμηρῶς ἀμφοτέρους, ἀλλὰ τοῦτο εἶνε παράλογον. Ὑπάρχει ἐν ἀγαθόν, ὅπερ εἶνε ἄξιον νὰ ὀνομάζῃται ἀρετὴ, καὶ ἐν ἑτερον ὀνομαζόμενον ἡδονή. Ταῦτα δὲν ὑφίστανται, ὅπως συμφρονῶσιν ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ. Ἐν τούτοις δὲν εἶνε ἀληθές ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἔχουσι λάθῃ ἄλλοι

μὲν ἀγαθὰ ἐνστικτα, ἄλλοι δὲ κακὰ, ἀλλ' ἄπαντες ἐν γένει ἔχουσι λάθῃ ἀμφοτέρους. Ὁ ἄνθρωπος βίος, λέγει ὁ Guizot, ἔχει ὠραῖα μυστήρια καθὼς ἔχει καὶ οἰκτρὰ ἀπόκρυφα. Δύναται νὰ συμβῆ, ὥστε οἱ ἔχοντες τὰ λεπτότερα καὶ ὑψηλότερα αἰσθήματα νὰ ἔχωσιν ἐνταυτῷ καὶ τὰ σφοδρότερα πάθη. Ἡ δὲ ἀρετὴ δὲν συνίσταται πάντοτε εἰς τὸ νὰ θυσιάσῃ τις τὰ κακὰ ἐνστικτα, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ τὰ εὐγενέστερα. Εἰς τοὺς φαύλους ἐπίσης τὸ ἀγαθὸν εὐρίσκειται συνημμένον μετὰ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ κατ' ἀνίσους ἀναλογίους. Ὑπάρχει λοιπὸν διπλοῦς ἄνθρωπος, ὡς ὀρθῶς λέγει τοῦτο ὁ ἀπόστολος Παῦλος· «Ὁὐ γὰρ ὁ θέλω τοῦτο πράσσω· ἀλλ' ὁ μισῶ, τοῦτο ποιῶ... Βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά με τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου» (Ῥωμ. ζ'. 15, 23). Ἐκ τῶν δύο τούτων ἀνθρώπων τῶν ὄντων ἐν ἡμῖν τίς θὰ θριαμβεύσῃ τοῦ ἐτέρου; τοῦτο εἶνε τὸ πρόβλημα τῆς ζωῆς.

Τούτου οὕτως ἔχοντος, ἡ ἀρετὴ δὲν εἶνε μόνον ἡ αὐτόματος ἐξέλιξις ἀγαθῆς φύσεως, ἀλλ' εἶνε ἀγὼν καὶ πάλη, ἐν τῷ ἀγῶνι δὲ τούτῳ τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν ἐνστικτικῶν πρέπει νὰ λαμβάνῃ μέρος ἡ ἀνθρωπίνη ἐνέργεια καὶ ἡ ἀνθρωπίνη θέλησις. Δὲν ἀρνοῦμαι τὰς ἐπικουρίας, τὰς ὁποίας δεχόμεθα ἐκ τῆς φύσεως, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ἀρνηθῶ πολὺ μᾶλλον τὴν ἐλευθεράν χρῆσιν, τὴν ὁποῖαν δυνάμεθα νὰ κάμωμεν τῶν ἐπικουριῶν τούτων. Πρέπει ἄρα νὰ πιστεύω, ὅτι ὁ ἀγὼν οὗτος τῶν ἀγαθῶν καὶ φαύλων παθῶν συμβαίνει ἐν τῇ ψυχῇ μου χωρὶς νὰ ἐνεργῶ ἐγώ; Εἶμαι ἄρα ἀγαθός ἢ κακός καθὼς εἶμαι ὑγιής ἢ ἀρρωστος; Τοῦτο εἶνε ἀδύνατον νὰ παραδεχθῶ. Δύσκολον μὲν εἶνε νὰ προτιμήσῃ τις τὸ ἀγαθὸν τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ πολλάκις τὸ προτιμᾷ· οὐχὶ ὅμως ἄνευ ἀγῶνος, καὶ ὁ ἀγὼν οὗτος ἀπαιτεῖ δύναμιν καὶ καρτερίαν· ὅταν δὲ ὁ οὕτω ἀγωνιζόμενος στεφανούται δι' ἐπιτυχίας, τοῦτο καλεῖται ἀρετὴ. Εἶνε ἄξιος τότε ἄνθρωπος τιμῆς, σεβασμοῦ καὶ λατρείας. Ἰδοὺ ἀλήθεια ἀναντίρρητος! αὕτη ἀρκεῖ νὰ μας δείξῃ τὴν διαφορὰν, ἣτις ὑφίσταται μεταξὺ τῆς ἀνθρωπίνης ἀρετῆς, ὅσον σπανία, ὅσον ἀτελής καὶ ἄν εἶνε, καὶ τῶν φυσικῶν ιδιοτήτων. Δὲν εἶνε δὲ τὸ πᾶν νὰ ἔχῃ τις τὴν ψυχὴν ἀγαθὴν· τὸ κυριώτατον εἶνε νὰ θέτῃ εἰς ἐνέργειαν τὴν ἀγαθότητα αὐτῆς διὰ τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ βουλήσεως.

Ἐν Σύμφ.

Δ ΜΑΡΙΝΟΣ

Ἡ πνευματικὴ ζωὴ, λέγει ὁ Π. Τράντας, ἔχει ὡς τροφὴν τὰς ἐννοίας καὶ ἰδέας, ὡς ζωογόνον ἄερα τὸ συναίσθημα, ὡς ἄσκησιν τῶν πνευματικῶν δυνάμεων τὰς πράξεις τῆς βουλήσεως.

ΤΟ ΩΡΟΛΟΓΙΟΝ ΤΩΝ ΠΤΗΝΩΝ

Ὁ ἀήρ ἐγένετο ἡδὴ χλιαρός. Τὸ ἔαρ διαφαίνεται ἡδὴ εἰς τοὺς λειμῶνας καὶ διαχέει πανταχοῦ τὰ ἀρώματά του. Ἀπὸ χωρῶν μεμακρυσμένων συνεκάλεσε πάλιν τὰ πτηνὰ, τὰ ταλαντευόμενα πάλιν ἐπὶ τῶν φυλλοφορούντων κλάδων· ἀναμέλπουσι τὸ ἐρωτικὸν τῶν ἄσματος, καταδιώκουσιν ἀλλήλα ἐπὶ τῶν στεγῶν, προσεγγίζουσι τολμηρῶς μέχρι τῶν παραθύρων μας.

Τὰ πτηνὰ εἶνε ἀγαπητὰ· προδιαθέτουσιν εἰς ἰλαρότητα μὲ τὴν ἀφρόντιαν αὐτῶν φαιδρότητα· μᾶς κάμνουσιν ἐνίοτε νὰ λησμονῶμεν τὰς ἀνίας τῆς ζωῆς· καὶ ὅσας ἀκούομεν τοὺς λαρυγγισμούς των ἢ ὅσας παρακολουθοῦμεν διὰ τοῦ βλέμματος τὴν πτήσιν των ὅτι καθιστάμεθα καὶ ἡμεῖς ἐλαφροί, ὅτι μεταρσιούμεθα εἰς τὸν ἀέρα, ὅτι μεταφερόμεθα εἰς κόσμον καὶ ἐνθα δὲν ὑπάρχουσι θλίψεις καὶ ἀγῶνες, ὅπου πενιχρὰ φωνεῖ ἀπὸ στελέχη ἀνθέων ἀντιπροσωπεύει μεγάλα σπέρμα· πρὸς λουκούλλεια ἐδέσματα, ὅπου πάντοτε ἀντηχεῖ τὸ ἄσμα ἐν τῷ μέσῳ τῆς χλόης καὶ τῆς βλαστήσεως τῶν ἀγρῶν, τοῦ ἀρώματος τῶν ῥόδων καὶ τῶν ἀνθέων τῶν ἐσπεριδοειδῶν, ὑπὸ οὐρανὸν διαρκῶς αἰθριον.

Πρέπει ν' ἀγαπῶμεν τὰ πτηνὰ ὡς φίλους. Πολλοὶ διακρίνουσιν ἕκαστον αὐτῶν ἐκ τῆς πτήσεως ὅτε διασχίζουσι τὸν ἀέρα, ἐκ τοῦ χρώματος τῶν πτερῶν των, ἐκ τοῦ ἡσματος των. Καθὼς δὲ ὁ Λιναῖος εἶχεν ἐνοήσῃ τὸ φυτικὸν ὠρολόγιον, τὸ ὁποῖον ἀντὶ δεικτῶν εἶχε τὰ ἄνθη καὶ ἀντὶ ἡχῶν ὠρῶν τὰς εὐωδίας, οὕτω καὶ ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ καταρτίσωμεν διὰ τῶν φαιδρῶν τούτων ταξιδιωτῶν τοῦ ἀέρος ὠρολόγιον μουσικόν. Ὁρολόγιον μουσικόν, τακτικῶς λειτουργοῦν εἰς τὰ ἄλση καὶ τὰς δεινδροσταχίας.

Ὁ Λιναῖος ἐχρησιμοποεῖ τὸ ἄρωμα· ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ χρησιμοποιήσωμεν τὴν μελωδίαν καὶ νὰ μὴ καθυστερήσωμεν ἀπέναντι τοῦ μεγάλου Σουηδοῦ φυσιοδίφου.

Πρῶτη πασῶν ἀρχίζει ἡ ἀηδὼν. Αὐτὴ τονίζει τὸ προανάκρουσμα· διὰ παρατεταμένου λαρυγγισμοῦ ἀναγγέλλει τὸ μεσονύκτιον. Εἶνε ἡ μόνη ἐκ τῶν πτερωτῶν κοιδῶν ἡ ἄδουσα νυκτερινὸν κῶμον πρὸς τὴν κοιμημένην φύσιν. Οἱ λοιποὶ ψάλλται ἀναμένουσι τὴν ἐπάνοδοσιν τοῦ φωτός. Δὲν ἀκοῦνται ν' ἀκούωνται· θέλουσιν καὶ νὰ φαίνωνται· εἶνε καὶ τοῦτο ἰδιοτροπία σεβαστῆ.

Ἐκ τῶν ἄλλων πτηνῶν ὁ σπίνος εἶνε πρωινότερος. Ψάλλει τὰ ὠραιότερα αὐτοῦ ἄσματα μεταξὺ τῆς πρώτης καὶ τῆς δευτέρας μετὰ τὸ μεσονύκτιον ὥρας. Μετὰ ἡμισίαν ὥραν ἐγείρεται ἡ ὑπολαῖς. Ἡ χαρίεσσα αὕτη ψάλτρια τῆς φύσεως εἶνε ἡ ὑψίφωνος, ἡ Πάττη τῶν δασῶν, ὅ-

πως ἡ ἀηδὼν ἀντιπροσωπεύει τὸν οὐξίφωνον, τὸν Μάριον ἢ τὸν Ῥουβίνην, ἄλλοτε οὐξίφωνον πάντοτε ἀκμαῖον καὶ ἔντονον. Ἐὰν ἡ ὑπολαῖς, ἡ πλήρης εὐστρου ψάλτρια αὐτῆ, εἶχε τὴν ἀναπνοὴν μακρὰν καὶ ἰσχυράν, ἠδύνατο νὰ διαφιλονικῆσῃ ἐπιτυχῶς τὰ πρωτεῖα πρὸς τὴν ἀηδὼνα· ἀλλὰ ἀποκάμνει ταχέως· ἀφοῦ δὲ ψάλλει ἐπὶ τινα ὥραν σκορπίζουσα τὸ μελωδικὸν τῆς ἄσματος, σιωπᾷ εὐχαριστημένη καὶ ἀναπαύεται ἐπὶ τῶν δαφνῶν τῆς.

Ἀπὸ τῆς δευτέρας καὶ ἡμισείας μέχρι τῆς τρίτης ὥρας ἀκούεται ἡ μελωπία τοῦ ὄρνυτος· ὅταν δὲ οὗτος σιγήσῃ περὶ τὴν τρίτην καὶ ἡμισίαν, ἀρχίζει ὁ πυρροῦλας· δὲν εἶνε τόσον ποιητικὸς ὅσον ἡ συγγενὴς αὐτοῦ ὑπολαῖς, ἀλλ' ἔχει ὅμως τὸ ἄσμα καὶ αὐτοῦ ἐκ διαλειμμάτων τόνους διαυγεῖς, κρυσταλλίνους, ἀργυροῦχους.

Συγκρινόμενος πρὸς τὰ πτηνὰ ταῦτα ὁ κόσσυφος εἶνε ἀκηρότατος. Ἀρχίζει τὸ ἄσμα του μόλις περὶ τὴν τρίτην καὶ ἡμισίαν. Εἶνε γνωστὴ εἰς πάντας ἡ δύναμις καὶ ἡ ἐκτακτος εὐηχία τοῦ θαυμαστοῦ λάρυγγος τοῦ πτηνοῦ τούτου· ἀλλ' ἴσως δὲν γινώσκουσι πάντες τὴν ἐξαισίαν εὐκολίαν, μεθ' ἧς ὁ κόσσυφος μαθάνει τοὺς νέους ἤχους.

Λέγουσιν ὅτι ἐν Ἰταλίᾳ ὅτε ἐδέσποζον οἱ Αὐστριακοί, εὐφυῆς τις Ἰταλὸς πατριώτης ἐδίδαξε τὸν ἐν τῷ κλωθῷ κόσσυφόν του νὰ ψάλλῃ τὸν περιφρημον ὕμνον τοῦ Γαριβάλδη.

Ἀφοῦ δ' ἐτελειοποιήθη εἰς τὸ μάθημα ὁ πτερωτός του μαθητῆς, ἀφῆκεν ἀνοικτὸν τὸν κλωθὸν ὅπως δραπετεύσῃ. Μετὰ τινα καιρὸν εἰς τὰ δάση τῆς βοητικῆς χώρας ἠκούετο ἀντηχεῖν ὁ ἀπηγορευμένος ὕμνος, τὸν ὁποῖον ὁ δραπετῆς ἐδίδαξε τοὺς κοσσύφους τῶν περιχώρων. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ πόλει τῆς Βοητίας συνέδῃ γεγονός παρόμοιον· κόσσυφος δὲ τις διδάχθεις νὰ ψάλλῃ ἄσματα ἐπαναστατικὰ κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, ἐστραγγαλίσθη ὑπὸ τῶν ὀργάνων τῆς αὐστριακῆς ἀστυνομίας!

Ἀπὸ τῆς τετάρτης καὶ ἡμισείας μέχρι τῆς πέμπτης ἐγείρεται ὁ μελισσοεργός, ὅστις τονίζει τὸ δῆλ καὶ ὀπωσοῦν στρανὲς ἄσμα του. Ὁ κοινὸς στρουθὸς ἐγείρεται ἀργά, ἀφοῦ κοιμηθῆ καλῶς. Πρὸς τοὺς ἄλλους ψάλτας τοῦ δάσους παραβαλλόμενος ὁμοιάζει πρὸς τὸν εὐπορον ἀστόν, τὸν ἀρεσκόμενον τόσον εἰς τὸ θάλλος τῆς κλίνης καὶ τὸν πρωινὸν ὕπνον. Φαίνεται εἰσινεῖ γινώσκων ὅτι ἔχει ἀρκετὸν καιρὸν κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας νὰ ἐπιδοθῇ εἰς τὸν πλάνητα καὶ ταραχώδη καὶ ἐλαττωματικὸν καὶ ἀρπακτικὸν βίον του. Μόλις περὶ τὴν πέμπτην ἀκούεται τὸ λάλημά του, τὸ ὁποῖον φαίνεται λέγον· «Νὰ κ' ἐγὼ ποῦ ἐξύπνησα! προσοχή, κύριοι, εἰς τὰς σιταπεθήκας, διότι ἀρχίζω τὸ ἔργόν μου!»

Ἀπὸ τῆς ἕκτης καὶ πέραν τὸ ὠρολόγιον στα-

ματῶ ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ἐξακολουθεῖ, ἀλλ' ἐν θορύβῳ καὶ ἐν ἀναμίξει φωνῶν καὶ ἁσμάτων. Τὰ λαρυγγίσματα καὶ τὰ κελαδήματα πυκνοῦνται καὶ συγχωνεύονται· καθὼς πτερωτὸς ψάλτης ἄδει διὰ λογαριασμόν του, ἀτάκτως, εἰκῆ καὶ ὡς ἔτυχεν εἰς τὰ δάση, ἀναμέσον τῶν ἀνθέων, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν στεγῶν· καὶ τὰ κελαδήματα ἀναμιγνύονται μὲ τὸ ἄσμα τῶν παιδίων καὶ τῶν χωρικῶν νεανίδων, μὲ τὸν μυκηθμὸν τῶν βῶν, μὲ τὸν κρότον τῶν φορτηγῶν ἀμαξίων, μὲ τὸν ποικίλον τέλος θόρυβον τοῦ καθημερινοῦ βίου.

X.

Ἀπὸ τὸ ἄρτι ἐκδοθὲν βιβλίον τοῦ Συλλόγου Ὁφελίμων βιβλίων, ἐπιγραφόμενον «Οἱ Ἀργοναῦται» μετὰφρασιν τοῦ κ. Μ. Κωνσταντινίδου, ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ τοῦ διασήμου συγγραφέως Κίτζελεῦ, ἀποσπώμεν τὸ περὶ ἀνατροφῆς, τῶν ἡρώων μαθητῶν τοῦ Χείρωνος, ὅπου καταφάνονται αὐταὶ αἱ βάσεις τῆς ἀγωγῆς τῶν Ἀγγλοπαίδων τῆς σήμερον. Σ. τ. Δ.

Η ΑΝΑΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΗΡΩΩΝ

...Δὲν παρήλθε πολλὴ ὥρα καὶ ἔξω τοῦ σπηλαίου ἠκούσθησαν πολλὰ φωνὰ, καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἐφάνησαν οἱ παῖδες τῶν ἡρώων τρέχοντες πρὸς τὸν Κένταυρον. Πρῶτοι ἦλθον ὁ Πηλεὺς καὶ ὁ Ἡρακλῆς καὶ ἐφώναζαν :

—Ποῦ εἶσαι, διδάσκαλε ; *Ἐλα ἔξω νὰ ἰδῆς τὸ σημερινόν μας κυνήγι.

Ὁ Χείρων ἀναπηδήσας ἐσηκώθη καὶ ἦλθεν εἰς τὸ στόμιον τοῦ σπηλαίου, ὅπου οἱ μαθηταὶ του εἶχαν φέρῃ τὸ κυνήγιον ἐκείνης τῆς ἡμέρας.

—Ἐγὼ ἐφόνευσα μὲ τὸ τόξον μου αὐτὰς τὰς δύο ἐλάφους, ἐφώναζεν εἰς ἕξ αὐτῶν.

—Καὶ ἐγὼ ἐσκότωσα αὐτὴν τὴν δορκάδα, ἀνέκραζεν ἄλλος.

—Ἐγὼ συνέλαβη ζωντανὸν αὐτὸν τὸν αἰλουρον, τὸν ὅποιον βλέπετε δεμένον εἰς ἐκεῖνο τὸ χαμόδεον.

Ὁ δὲ Ἡρακλῆς ἐδείκνυεν ἕνα αἶγαγον, τὸν ὅποιον εἶχε συλλάβῃ ζωντανὸν ἐπάνω εἰς ἀπότομον βράχον. Παρέκει ἐκράτει μὲ τοὺς βραχίονάς του ὁ Καινεὺς δύο νεογεννήτους ἄρκτους, αἱ ὅποια ἐπροσπάθουν νὰ τὸν δαγκάσουν, ἀλλ' ἐκεῖνος ἐγέλα, διότι τὸ σῶμά του ἦτο ἄτρωτον.

Ὁ Χείρων τοὺς ἐθώπευε μὲ τὰς χεῖράς του καὶ ἔλεγεν εἰς τὸν καθένα λόγον ἐπαίνου.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἀνέβη πρὸς τὸ σπήλαιον ἀπὸ ἕν μονοπάτι καὶ ἄλλος μαθητῆς τοῦ Χείρωνος. Ἐφάνετο πολὺ σοδαρὸς καὶ ἐκράτει διάφορα βότανα. Ἦλθε πλησίον τοῦ Κενταύρου καὶ ἔδειξε βότανον, τὸ ὅποιον ἐμύριζε καθὼς τὸ θυμάρι :

—Αὐτὸ τὸ βότανον, εἶπεν, ἱατρεῦει τὸ δάγκμα τοῦ ὄφεως, διότι εἶδα αἶγα, τὴν ὅποιαν εἶχε δαγκάσῃ ὄφις, νὰ ἱατρευθῇ. Τὴν ἠκούσθησα

ἕως ὅτου κατέβη εἰς μίαν βαθεῖαν χαράδραν καὶ παρεῖρησα ὅτι ἐφαγεν ἀπὸ τὸ βότανον αὐτό.

—Μὲ τὸ ἄλλο βότανον ἱάτρευσα ἕνα συνομήλικον, ὁ ὅποιος ἐπασχεν ἀπὸ χρόνιον πυρετόν.

Ἀκούσας τοὺς λόγους τοῦ μικροῦ ἱατροῦ ὁ σφόδρὸς Κένταυρος εἶπεν :

—Εὖγε, Ἀσκληπιεῖ ! Ἡ Ἀθηναῖα καὶ ὁ Ἀπόλλων εἰς τὸν καθένα ἔδωκαν ἕν χάρισμα, εἰς σέ ὅμως ἔδωκαν τιμὴν ἀνωτέραν ὅλων τῶν τιμῶν· διότι, ἐνῶ οἱ ἄλλοι γυμνάζονται καὶ καταγίνονται πῶς νὰ φρονέουσιν ὁ εἰς τὸν ἄλλον, σὺ ζητεῖς φάρμακα πρὸς θεραπείαν τῶν πασχόντων.

Μετὰ ταῦτα οἱ ἥρωες ἐσχίσαν ζύλα, ἦναψαν πῦρ, καὶ ἐψῆσαν τὰ κρέατα τῶν ἐλαφῶν. Ἐπειτα ἐλούσθησαν μὲ ψυχρὸν ὕδωρ, ἐκάθισαν καὶ ἐφαγαν μὲ πολλὴν ὄρεξιν καὶ ἔπιαν νερόν ἀπὸ τὴν πηγὴν. Ὁ Χείρων δὲν ἐπέτρεπε νὰ πίνουν οἶνον, διότι ἔλεγεν ὅτι ἦτο βλαβερὸν εἰς τοὺς νέους.

Μετὰ τὸ δεῖπνον ἀνεπαύθησαν ὀλίγην ὥραν συνομιλοῦντες, ψάλλοντες ἢ παίζοντες λύραν. Ἐπειτα ἐσηκώθη ὁ Κένταυρος καὶ ἐπροχώρησεν εἰς τὴν ἄκραν ὑψηλοῦ βράχου, ἀπὸ τὸν ὅποιον ἐφάνετο ἡ θάλασσα, φωτισμένη ἀπὸ τὴν σελήνην καὶ λάμπουσα ὡς ἄργυρος. Ἐκεῖ σταθεὶς καὶ στρέψας τὴν κεφαλὴν του πρὸς τὸν οὐρανὸν ἤρχισε νὰ κρούῃ τὴν λύραν ἀρμονικῶς καὶ μὲ φωνὴν γλυκεῖαν ἐψάλλον ὕμνον εἰς τὴν νύκτα, τὴν μητέρα τῶν μελανοπτερυγῶν ὀνείρων, εἰς τοὺς ἀστέρους καὶ τὴν Σελήνην.

Οἱ νέοι ἔμεναν ἀκίνητοι καὶ ἤκουαν μὲ εὐλάβειαν· ὅταν δὲ κατέβη ὁ Χείρων, ἔτρεξαν καὶ ἐφίλησαν τὰς χεῖράς του. Ἐπειτα ἕκαστος μετέβη εἰς τὴν κλίνην του. Ὁ Κένταυρος ὅμως δὲν ἐκοιμήθη, ἀλλ' ἔμεινε πολλὴν ὥραν ἄγρυπνος· παρετήρει τὸν δρόμον τῆς Σελήνης καὶ τὰς θέσεις τῶν ἀστέρων καὶ ἐχάραττεν ἐπάνω εἰς ὄστρακον τὰ συμπλέγματα τῶν ἀστερισμῶν. Περὶ τὸ μεσονύκτιον εἰσῆλθεν εἰς τὸ σπήλαιον καὶ ἐκοιμήθη εἰς στρώμα ἀπὸ φύλλα μυρσίνης καὶ δάφνης σκεπασμένα μὲ πυκνόμαλλα δέρματα ἄρκτων.

Πλησίον τοῦ Κενταύρου ἐκοιμάτο γλυκὺν ὕπνον ὁ υἱὸς τοῦ Αἰσῶνος καὶ τὸ πρόσωπόν του φωτισμένον ἀπὸ μίαν ἀκτῖνα τῆς σελήνης ἐφάνετο φαιδρόν. Κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν θὰ ἔβλεπεν ὄνειρα εὐχάριστα, διότι παρελάλει εἰς τὸν ὕπνον του προσκαλῶν τοὺς συμμαθητάς του νὰ ἴδουν τὴν ἔλαφον, τὴν ὅποιαν ἐφόνευσε, καὶ τὸν ἄγριον λύκον, τὸν ὅποιον ἐκοψεν εἰς δύο μὲ τὸ ξίφος του.

Ὅταν ἤρχισεν νὰ γλυκοχαράζῃ καὶ ἡ ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ Πηλίου ἐφωτίσθη ἀπὸ τὸ γλυκὺ φῶς τῆς ἀνατολῆς, ὁ ἀγαθὸς Χείρων ἐσηκώθη πρῶτος ἀπὸ τὸν ὕπνον, ἐξῆλθεν ἡσύχως ἀπὸ τὸ σπήλαιον καὶ κατέβη εἰς μίαν ὄροσερὴν πηγὴν· ἔλουσε τὸ σῶμά του εἰς τὰ καθαρὰ νερά της καὶ προσηχηθῆ εἰς τοὺς θεοὺς, οἱ ὅποιοι δίδουν εἰς τοὺς ἀνθρώπους

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

ΕΚΘΕΣΙΣ ΕΦΕΥΡΕΣΕΩΝ

*Ἡ πασίγνωστος καὶ διάσημος ἀνὰ τὸν κόσμον Βασιλικὴ Ἐταιρεία τοῦ Λονδίνου, ὀργάνωσεν ἐσχάτως ἐκθεσιν τῶν νεωτάτων ἐφευρέσεων καὶ ἀνακαλύψεων εἰς τοὺς διαφόρους κλάδους, τῆς ἐπιστήμης. Βραχεῖαν ἀπαρίθμησιν τῶν σπουδαϊοτέρων ἐξ αὐτῶν παραθέτομεν.

Εἰς τὸ τμήμα τῆς Ἰατρικῆς διακρίνεται συσκευὴ χλωροφόρμισης. Ἡ συσκευὴ αὕτη περιλαμβάνει δύο δοχεῖν, ὧν τὸ μὲν περιέχει τὸ χλωροφόρμιον μεμιγμένον μετ' οἶνοπνεύματος, τὸ δὲ ὕδωρ καθαρὸν. Ὁ εἰσπνεόμενος ἀπὸ ἀέρητος κατ' ἀρχὰς διὰ τοῦ πρώτου δοχείου ἀπορροφῶν χλωροφόρμιον μετὰ οἶνοπνεύματος ἴσου πρὸς 2 ⁰/₁₀ περίπου τοῦ ὄγκου του, εἶτα δὲ διερχόμενος διὰ τοῦ δευτέρου δοχείου ἀπολλεῖ ἐντὸς αὐτοῦ τὸ οἶνοπνεῦμα πρὶν διέλθῃ διὰ τρίτου δοχείου, ἐνθα ἀραιούται εἰς τὸν ἐπιζητούμενον βαθμόν. Τὸ χλωροφόρμιον οὕτω καθαρὸν ὡς ἠρηγῆται εἰς τὸ στόμα τοῦ ἀσθενοῦς διὰ σωλήνος ἐιδικῆς διατάξεως φέροντος δύο βαλβίδας, μίαν διὰ τὴν εἰσπνοὴν καὶ μίαν διὰ τὴν ἐκπνοὴν.

Εἰς τὸν κλάδον τῆς Φυσικῆς διακρίνεται ἡ πρὸς ρευστοποίησιν τοῦ ὑδρογόνου συσκευὴ. Εἰς τὴν συσκευὴν ταύτην τὸ ὑδρογόνον διέρχεται ἐν καταστάσει ἀερίου ὑπὸ πίεσιν 150⁰ ἀτμοσφαιρῶν διὰ σπειροειδῶν σωλήνων ψυχρῶν ἐν δὲ στερεοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ ρευστοῦ ἀέρος εἰς τοὺς 185⁰ ὑπὸ τὸ μηδὲν καὶ ρευστοῦ ἀέρος ὑπὸ μικροτέραν πίεσιν ὑπὸ 200⁰. Ἡ διάβασις τοῦ ὑδρογόνου διὰ τῶν σπειροειδῶν σωλήνων ἐπάγεται σημαντικὴν ψύξιν τοῦ ἀερίου πρὶν ἢ διέλθῃ δι' ἐτέρου ὀφιοειδοῦς σωλήνος, ὅπου, ἐκτεινόμενον ρευστοποιεῖται ἐν μέρει καὶ περισυλλέγεται εἰς κενὸν δοχεῖον τοποθετημένον κάτω τῆς ρευστοποιητικῆς συσκευῆς. Τὸ μὴ ρευστοποιούμενον μέρος τοῦ ὑδρογόνου ἐπανέρχεται εἰς τὴν πιεστικὴν συσκευὴν καὶ συντελεῖ εἰς τὴν ψύξιν νέων ποσῶν ἀερίου. Διὰ τῆς συσκευῆς ταύτης ἡ ρευστοποίησις εἶναι σχετικῶς ταχεῖα, ρευστοποιημένης μίας περίπου λίτρας καθ' ὥραν.

Ἐν τῷ αὐτῷ κλάδῳ ἐκτίθεται συσκευὴ πρὸς καθορισμὸν τοῦ μηχανικοῦ ἰσοδυναμοῦ τῆς θερμότητος. Ἡ συσκευὴ ἀποτελεῖται ἐκ κυλίνδρου ἐξ ὀρειχάλκου ἔχοντος διάμετρον 152 χιλιομέτρων, πλήρους κατὰ τὸ ἥμισυ ὕδατος καὶ στρεφόμενου περὶ τὸν ἄξονα αὐτοῦ διὰ τῆς δυνάμεως ἡλεκτρομηχανικῆς. Περὶ τὴν περιφέρειαν ὑπάρχει κημὸς ἐκ δέρματος καὶ μετὰξὺς μετὰ βάρους εἰς ἐκάτερον τῶν ἄκρων. Ὅταν ὁ συντελεστὴς τῆς τριβῆς αὐξάνῃ ὁ κημὸς ὀλισθαίνει ἐπὶ τοῦ κυλίν-

δρα τὰ ἀγαθὰ. Ἐπειτα ἀνέβη πάλιν, ἔλαβε κερατίνην σάλπιγγα καὶ ἐσάλπισε τρεῖς φορές. Οἱ παῖδες εὐθὺς ἐσηκώθησαν, ἔτρεξαν εἰς τὴν πηγὴν καὶ ἐλούσθησαν· κατόπιν ἐξῆλθον ὅλοι εἰς μακρὸν περίπατον, καὶ ὁ Κένταυρος ἐπροπορεύετο καὶ ἐδίδασκεν. Ἐπειδὴ ὁ υἱὸς τοῦ Αἰσῶνος ἦτο ἀκόμη μικρὸς καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ παρακολουθῇ τοὺς ἄλλους πεζός, ὁ Χείρων τὸν ἐσῆκωνε εἰς τὴν βράχιν του.

Αἱ χρυσοὶ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου ἤρχισαν νὰ φωτίζουσαν τὰς κορυφὰς τῶν ὄρεων, ὅτε ὁ σφόδρὸς Κένταυρος καὶ οἱ μαθηταὶ του ἐπέστρεψαν εἰς τὸ σπήλαιον καὶ ἐπρογευματίσαν. Ἡ τροφή των ἦτο ἄρτος, μέλι, βούτυρον καὶ γάλα. Ἀφοῦ ἐφαγαν ὅλοι καὶ ἐχώρτασαν, ἔλαβεν ἕκαστος τὴν λύραν του καὶ ἐγυμνάζοντο εἰς τὸ μάθημα τῆς μουσικῆς ἐπὶ πολλὴν ὥραν, ὁ δὲ Χείρων, ὁσάκις ἤκουε καμμίαν παρατονίαν, ἐλάμβανε τὸ πλῆκτρον ἀπὸ τὴν χεῖρα τοῦ μαθητοῦ καὶ μὲ μεϊδίωμα πατρικὸν ἐδίδασκε πῶς νὰ κρούῃ τὸν ἀρμόζοντα τόνον.

Μετὰ τὸ μάθημα τῆς μουσικῆς ἐσηκώθησαν ὅλοι καὶ ἐκάθισαν εἰς λίθινα καθίσματα παρὰ τὰς ρίζας μεγάλων δένδρων καὶ ἤκουαν μὲ προσοχὴν ἐπὶ πολλὴν ὥραν τὸ περὶ θεοῦ καὶ περὶ δικαιοσύνης μάθημα.

—Ἡ δικαιοσύνη, ἔλεγεν ὁ σφόδρὸς Κένταυρος, εἶναι ἡ βάση τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας· ὅπου δὲν ὑπάρχει δικαιοσύνη ἐκεῖ συσσωρεύονται ὅλα τὰ κακά, ὅσα βασανίζουν τὴν ἀνθρωπότητα. Διὰ τοῦτο ὁ Ζεὺς διώρισε ἐπὶ τῆς γῆς τοὺς σκηπτούχους βασιλεῖς νὰ ἀγρυπνοῦν καὶ νὰ ἐπιβλέπουσαν τοὺς ὑπέρβητας τοῦ Κράτους διὰ νὰ μὴ παρεκτρέπωνται ἀπὸ τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης· πάντα δὲ παρεκτρέπομενον νὰ τὸν τιμωροῦν αὐστηρῶς. Ὁ βασιλεὺς ὀφείλει νὰ θυσιάζῃται ὑπὲρ τοῦ ἔθνους του προσπαθῶν ἡμέραν καὶ νύκτα νὰ καταστήσῃ τὸν λαόν του εὐδαίμονα καὶ τὴν βασιλείαν του κραταίαν καὶ ἐνδοξον.

Ταῦτα ἔλεγεν εἰς τοὺς νεαροὺς ἥρωας, τῶν ὁποίων οἱ περισσότεροι ἦσαν ἐπίδοξοι διάδοχοι κραταίων βασιλείων.

Κατὰ τὸ δειλινὸν ἐπορεύθησαν εἰς μέρος καταπράσινον καὶ ἐπίπεδον. Ἐκεῖ ἀφῆρσαν τὰ ἐνδύματά των καὶ ἤρχισαν γυμναστικὰς ἀσκήσεις. Ἄλλοι ἐπυγμαχούν, ἄλλοι ἔτρεχαν, ἄλλοι ἐπήδων καὶ ἄλλοι ἐπάλατιαν· καὶ ἀπὸ τὰς φωνὰς καὶ τοὺς γέλωτάς των ἀντήχουν αἱ περίξ κειάδες καὶ αἱ φάραγγες.

Ἐπειτα ὁ Χείρων ἔλαβεν εἰς χεῖρας τὴν λύραν, καὶ οἱ νέοι ἐσηκώθησαν χορόν. Καὶ ὁ μὲν γέρων ἔκρουε τὰς χορδὰς ἀρμονικῶς, ἐκεῖνοι δὲ ἐχώρευαν μὲ βυθμόν, κινούμενοι ἄλλοτε πρὸς τὰ ἔμπροσ, καὶ ἄλλοτε πρὸς τὰ ὀπίσω, καὶ ἔκαμναν πολλὰς κυκλικὰς κινήσεις. Ἐχώρευαν ἕως ὅτου ἐνύκτωσε καὶ εἰς τὸ σκότος τὰ σώματά των ἐφάνιντο κινούμενα ὡς λευκὰ φαντάσματα.

δρου, τότε δὲ ἐρχομένης εἰς ἐπαφὴν τῆς μετὰ-
ξης μετὰ τοῦ κυλίνδρου ἐλαττοῦται ἡ πίεσις.
Τὸ ἀντίθετον συμβαίνει ὅταν ὁ συντελεστὴς τῆς
τριβῆς ἐλαττωθῇ, ἐρχομένου τότε εἰς ἐπαφὴν
μετὰ τοῦ κυλίνδρου τοῦ δερματίνου τμήματος
τοῦ κημοῦ. Χάρις εἰς τὴν διάταξιν ταύτην τα-
χέως ἀποκαθίσταται ἡ ἰσορροπία, ὃ δὲ ἀντίστι-
χος ἀριθμὸς χιλιογραμμόμετρων (τὸ χιλιογραμ-
μόμετρον εἶναι τὸ ποσὸν τῆς δυνάμεως, ἣτις
ἐπαρκεῖ πρὸς ὕψωσιν βάρους 1 χιλ. εἰς ὕψος 1
μέτρου ἐν ἐνὶ δευτερολέπτῳ) ὑπολογίζεται διὰ
τοῦ βάρους καὶ τῆς ταχύτητος τῆς στροφῆς κατὰ
τὴν στιγμὴν τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἰσορρο-
πίας. Ἡ θερμοκρασία σημειοῦται διὰ θερμομέτρου
μεταλλικοῦ ἐκ λευκοχρύσου.

Ἐκτὸς τῶν συσκευῶν τούτων ἐγένοντο καὶ
πειράματα πρὸς ἀπόδειξιν διαφόρων φυσικῶν
φαινομένων. Ἀναπαρήγαγον ἐν μικρᾷ κλίμακι
τὸ βόρειον σέλας, χρησιμοποιοῦντες ἰσχυρὸν ἡ-
λεκτρομαγνήτην ἐν ὀριζοντίᾳ θέσει. Μεταξὺ
τῶν πόλων ὑπάρχει σφαῖρα κενὴ φέρουσα πρὸς
τὸ ἄνω μέρος κρῖνον. Ρεῦμα ἠλεκτρικὸν ἐναλ-
λάσσον δισχετεύεται διὰ τῆς σφαίρας τοῦ ἡλε-
κτρομαγνήτου, τότε δὲ ὃ ἐπὶ τῆς σφαίρας κρῖνος
προκαλεῖ τὴν γένεσιν ρεύματος ἐκτροπομένου
πρὸς τὸ κάτω μέρος τοῦ κώδωνος καὶ προκα-
καλοῦντος φαινόμενον ἀνάλογον πρὸς τὸ τῶν
ἀκτίων τοῦ πολικοῦ σέλαος. Πληροῦντες τὸν
κώδωνα δι' ἀέρος λίαν ἠραιωμένου ἐπέτυχον καὶ
τὴν παραγωγὴν τοῦ ἐσχάτως ἀνακαλυφθέντος
ἀερίου κρυπτιοῦ, ὅπερ παρατηρεῖται εἰς τὸ πο-
λικὸν σέλας.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Μουσεῖον Οὐγκώ.

Ὁ Παῦλος Μερὶς, ὁ μαθητὴς καὶ θερμότερος
θαυμαστὴς τοῦ ποιητοῦ τῶν Ἀνατολικῶν ἀσμά-
των, εἶχε τὴν ἐξῆς ἐμπνευσιν : Ἡ οἰκία, εἰς τὴν
ὅποιαν κατώκησεν ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ, εἰς τὴν
πλατεῖαν τῶν Βοσγίων εἰς τὰ Παρίσια, μίᾳ οἰ-
κίᾳ γεμάτῃ ἀπὸ ἀναμνήσεως τοῦ μεγάλου ἀνδρός,
θὰ μεταβληθῇ εἰς μουσεῖον τὸ ὅποιον θὰ περι-
λάβῃ πᾶν ὃ, τι σφύζεται ἀπὸ τὰ ἔργα καὶ τὴν
ζωὴν του. Ἐνεναεκάσιαι εἰκόνας τοῦ Οὐγκώ, ὅλα
σχεδὸν τὰ οἰκιακὰ σκεύη, τὰ ὅποια μετεχειρί-
ζετο, πλήρης καὶ τελειοτάτη σειρά τῶν ἔργων
του ἀπὸ τὴν πρώτην μετριόφρονα καὶ εὐθηνὴν
ἐκδοσιν τῶν Ἄλδων ἕως τὴν τελευταίαν πολυ-
τελεστάτην βιβλιοθήκην τοῦ κολοσσιαίου ἔργου
του ἀποτελοῦν τὴν βάσιν τοῦ μουσείου αὐτοῦ.
Τὸ μουσεῖον θὰ περιλάβῃ καὶ ἄλλα ἔργα τοῦ
ποιητοῦ, ὅχι πλέον πνευματικά, ἀλλὰ χειρο-

τεχνικά, παρουσιάζοντα καὶ ὑπὸ τὴν ἄλλην του
ᾄψιν τὸν ἀκαταπάνητον αὐτὸν ἐργάτην, ὃ ὅποιος
ἀπὸ τὰς τέσσαρας τὸ πρωὶ ἕως τὰς ἑνδεκα ἔγραφε
καὶ ἀπὸ τὸ μεσημέρι ἕως τὸ βράδυ ἐζωγράφιζε,
ἐλεπτούργει ἐπιπλα, ἢ κατεγίνετο εἰς τὴν γλυ-
πτικὴν.

Σιδηροδρομικαὶ βιβλιοθήκαι.

Ἡ ἐταιρεία τῶν δανικῶν σιδηροδρόμων ἀπε-
φάσισε νὰ πλουτίσῃ ὅλα τὰ βαγόνια τῆς τρίτης
θέσεως μὲ μίαν βιβλιοθήκην τῆς ὁποίας οἱ τόμοι
θὰ τεθῶσι ἑωρεῖν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ταξιδιω-
τῶν. Τὸ αὐτὸ μέτρον ἐφηρμόσθη καὶ εἰς ὄλους
τοὺς σουηδικούς σιδηροδρόμους καὶ παρήγαγεν
ἐξαιρετὰ ἀποτελέσματα. Ἔθεσαν εἰς τὴν διάθε-
σιν τῶν ἐπιβατῶν τῆς τρίτης θέσεως—οἱ ὅποιοι
συνήθως εἶνε πτωχοὶ καὶ δὲν δύνανται ν' ἀγορά-
σουν τὰ βιβλία τῆς ἀρεσκείας των,—ὀλόκληρον
συλλογὴν ἱστορικῶν βιβλίων, διηγημάτων, ποιή-
σεων κλπ. τὰ ὅποια ἀνανεώνουν συχνότατα.
Παρατηρήθη ὅτι δὲν ἐκλάπη οὔτε ἐν!

Προμήθειαι ἀτμοπλοίων.

Ἴδου ποίας προμηθείαι παραλαμβάνει ἕκαστον
ἐκ τῶν κολοσσιαίων ἀτμοπλοίων τὰ ὅποια ἐκτε-
λοῦσιν ἐντὸς ἑξ ἡμερῶν τὴν γραμμὴν Χάρβε,ς,
Λιθερπούλης, καὶ Νέας Ὑόρκης. Ὑδωρ πόσιμον
425 τόννου, αὐγὰ 2,083 δωδεκάδας, χορταρικὰ
12,000 χιλιόγραμμα, κρέας παστὸν 2,500 χι-
λιόγραμμα, ἰχθὺς 1000 χιλιόγραμμα, ὄπωρικὰ
6000 χιλιόγραμμα, ἄλευρον 6000 χιλιόγραμμα,
ἄρνιθας καὶ διάφορα πτηνὰ 2000 χιλιόγραμμα,
κρέας 1600 χιλιόγραμμα, εἶνον, ζῦθον ἄλλα
διάφορα ποτὰ 24880 λίτρας, γάλα 7,722 λί-
τρας, γεώμηλα 35,000 χιλιόγραμμα, βούτυρον
3,500 λίτρας, πάγον 35 τόννου. Τὰ ποσὰ
ταῦτα, ἄλλως τε, δὲν εἶναι καὶ πολὺ μεγάλα
διὰ τὰς πλωτὰς ταύτας πόλεις, αἵτινες φέρουσι
κόσμον δισχιλίων περίπου ἀνθρώπων, ἐπιβάτας
καὶ πλήρωμα, ἀλλ' αἱ προμήθειαι αὗται ὑπολο-
γίζονται διὰ διπλάσιον διάστημα.

Βάθη θαλάσσης.

Τὰ μεγαλεῖτερα βάθη τῆς θαλάσσης εὐρίσκον-
ται εἰς τοὺς ὠκεανούς. Ἡ μέση βαθύτης τοῦ Εἰ-
ρηνικοῦ ὑπολογίζεται εἰς 3,900 μέτρα, τοῦ δὲ
Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ εἰς 3,350 μέτρα. Εἰς τὰ βόρεια
τοῦ Ἀτλαντικοῦ αἱ ὠκεανογραφικαὶ παρατηρή-
σεις ἀνεκάλυψαν βάθος 6000 μέτρων. Τὸ βαθύ-
τατον ὅμως μέρος τῆς θαλάσσης εὐρίσκεται πάλιν
ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ καὶ κεῖται μεταξὺ τῆς λί-
μνης Τρίστην καὶ τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ρίου τῆς Δε-
λαπλάτας. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τὸ βάθος τῆς
θαλάσσης ὑπολογίζεται εἰς 14,000 μέτρα, του-
τέστι 5000 μέτρα πλείοτερον ἢ ἡ ὑψηλοτάτη τῆς
ξηρᾶς κορυφή, ἣτις εἶνε τὸ Γκαουρσιάγκαρ τῶν Ἰμα-
λαίων ὄρεων, ἔχει δὲ ὕψος ἀκριβῶς 8,840 μέτρων.